

Да ўвагі!

Хто хоча
набываць газету
ў офісе рэдакцыі—
чакаем!

КАДРЫ

На павышэнне...

Аляксандр Лукашэнка прызначыў новых кіраўнікоў Аператыўна-аналітычнага цэнтру і Службы бяспекі прэзідэнта Беларусі. Аб гэтым стала вядома па выніках праведзенай нарады з кіраўнікамі славобода.

Начальнікам ААЦ прызначаны **Андрэй Паўлючэнка**, які да гэтага часу працаваў на пасадзе начальніка Службы бяспекі. **Дзмітрый Шахраеў** — да гэтага часу намеснік начальніка Службы бяспекі — па рашэнні прэзідэнта ўзначаліў гэту структуру.

Дзяржаўны сакратар Савета бяспекі

Станіслаў Зась у адпаведных кадравых рашэннях заклікаў не шукаць нейкай падапалкі. Ён адзначыў, што і Андрэй Паўлючэнка, і Дзмітрый Шахраеў сябе добра зарэкамендавалі на паярэдніх пасадах, але патрабаванне прэзідэнта заключаецца ў тым, каб ААЦ і Служба бяспекі працавалі ў звязцы. «Кіраўнік дзяржавы выходзіў з чыста дзелавых якасцяў аднаго і другога кіраўнікоў. Гэта рашэнне ўлічвае дзелавыя якасці і магчымасці афіцэраў», — цытуе БЕЛТА Станіслава Зася.

А вы, сябры, як ні садзіцеся...

БЛИЦ

Як вядома, Расія адмяніла датэрміновае галасаванне падчас выбараў. Пры тым, што па тэрыторыі краіны ў шмат разоў пераўзыходзіць Беларусь і там з-за вялікіх адлегласцяў нейкая частка электарату сутыкаецца з пэўнымі цяжкасцямі.

І ўсё ж, каб выключыць махлярства з «выязнымі урнамі», нашы ўсходнія суседзі вырашылі праводзіць волевыяўленне народа ў адзін дзень.

Паколькі мы, беларусы, знаходзімся напярэдадні чарговых выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў, то міжволі ўзняе пытанне:

Ці ёсць неабходнасць у датэрміновым галасаванні?

Алена АНІСІМ, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу:

— Мне падаецца, што важна, каб не было датэрміновага галасавання падчас такіх значных кампаній, як парламенцкія і прэзідэнцкія выбары. Што тычыцца мясцовых, то і наогул не бачу сэнсу ў такой норме. Тым больш што выбары праходзяць у выхадны дзень.

Пётр КОСАР, намеснік генеральнага дырэктара ААТ «Мінскі аўтамабільны завод»:

— Не ўсе ж могуць прагаласаваць у дзень выбараў, таму трэба даць магчымасць зрабіць гэта раней.

Юрый ХАШЧАВАЦКІ, кінарэжысёр:

— У Беларусі не патрэбна датэрміновае галасаванне ў тым выглядзе, у якім яно існуе зараз, бо дае шмат магчымасцяў для фальсіфікацый. І практыка паказвае, што часам вынікі датэрміновага галасавання вельмі адрозніваюцца ад тых, што былі ў асноўным дзень выбараў. Увогуле, у краінах, дзе выбары праводзяцца цывільізавана, вынікі датэрміновага галасавання не вельмі ўплываюць на агульную карціну. Гэта больш рэзерванс у бок правоў выбаршчыкаў. Але ў нас з дапамогай гэтага інструмента ў некаторых выпадках усё пераварочваюць з ног на галаву.

Дзяніс САДОЎСКІ, адказны сакратар аргкамітэта па стварэнні партыі «Беларуская Хрысціянская Дэмакратыя»:

— Прадстаўнікі ўлады спысваюцца на тое, што, маўляў, у многіх заходніх краінах таксама ёсць датэрміновае галасаванне, але ж давайце не будзем паранюваць узровень прэзыстасці выбараў у

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ПЛАНЫ

200 мільёнаў долараў...

Тавараабарот Беларусі і Малдовы да канца 2017 года павінен склаці 200 мільёнаў долараў ЗША, заявіў прэм'ер-міністр Малдовы **Павел Філіп**.

У гэты дні праходзіць візіт прэм'ер-міністра Малдовы ў нашу краіну, ён бярэ ўдзел у беларуска-малдаўскім бізнес-форуме.

ЧУЛІ?

З пачатку года цэны выраслі толькі на 4,4%

Паводле дадзеных Белстата, за лістапад цэны і тарыфы выраслі на 0,5%. Найменш — нехарчовыя тавары, усяго на 0,1%.

Агулам за 11 месяцаў ад пачатку года інфляцыя складае 4,4%, гэта найніжэйшы паказчык у гісторыі Беларусі.

За 2006 год цэны выраслі на 6,6%, гэта быў перыяд стабілізацыі ў эканоміцы. А ў 1993 годзе інфляцыя дасягала 1997%.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Падманулі на 80 тысяч долараў

У Гродне пачаўся суд па справе аб махлярстве, калі ўдзельнікі арганізаванай групы інсцэніравалі ДТЗ і зарабілі на страхавках.

На лаве падсудных 24 чалавекі. Самаму малодшаму ўдзельніку 21 год. Большасць фігурантаў ва ўзросце 20–30 гадоў.

Злачынцы выкарыстоўвалі простую схему. Шукалі пашкоджаныя аўтамабілі іх уласнікаў. На дарозе інсцэніравалі ДТЗ, калі пашкоджаная машына і машына аднаго з удзельнікаў злачыннай групы сутыкліся. Пасля ўласнік пашкоджанай машыны звяртаўся ў страхавую кампанію па страхавую выплату, нібыта адбыўся страхавы выпадак. Вядома, што агульная сума маёмаснай шкоды, нанесенай злачынствам, складала больш за 158 тысяч рублёў (каля 80 тысяч долараў). Сярод пацярпелых кампаній: «Белдзяржстрах», «Белнафтастрах», «Промтрансінсэ», «Таск».

Разгляд справы аб'ячае быць доўгім. На сталае ў судзі 25 тамоў справы.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр ФЕДУТА

Какого допинга?!

Не соби́рался писа́ть про Олимпиаду — но вот приходится. Повод появился. Один из членов правительства Республики Беларусь, а конкретнее — министр информации Александр Карпокевич, высказался по случаю отказа Международного олимпийского комитета в праве участвовать сборной России в предстоящем спортивном празднике: «Просто дикость какая-то! В идеале спорт должен примирять, консолидировать всех в устремлении к созиданию, строительству мирного сообщества. А сейчас складывается впечатление, что и спорт, как и медиаинформация, становится оружием совсем не мирным».

Читаешь — и дивишься. Ощущение, будто господин министр все эти несколько лет — начиная с прошлой летней Олимпиады — жил на другой какой-то планете, что весь антидопинговый скандал прошел мимо него. А сейчас вот он включился в процесс — как в последний вагон уходящего поезда прыгнул и, задыхаясь, начал что-то там проговаривать проводнику, боясь, что тот его высадит на ближайшей станции.

В идеале спорт действительно должен примирять всех — об этом и в олимпийском гимне Пьера де Кубертена поется: «О, спорт, ты — мир!». Но еще более спортивным идеалам соответствует честность и открытость соревнований. Когда никто не пьет «химии», будь то таблетки или микстуры, которые снимают усталость, напряжение, наконец, ослабляют боль. Все должны быть в равных условиях. Так какие идеалы важнее?

Вы считаете отстранение от соревнований команды государства, чьи властные полномочия позволили создать небывалую систему лжи и обмана в спорте, диктством, а само создание такой системы — цивилизованной нормой? Получается так.

Редактор газеты, опубликовавшей мнение уважаемого министра (мнение частное, но должность в тексте указана), когда-то публично предложил: давайте, мол, обсуждать не Собчак с Соловьевым, а собственные белорусские проблемы. Сказал, на мой взгляд, правильно. В данном случае и я не судьбу российских спортсменов обсуждаю, а заявление белорусского министра, и пытаюсь понять, зачем он вообще решил продемонстрировать сочувствие и кому. Тем российским спортсменам, кто допинг не употреблял? Так их как раз на Олимпиаду допускают, причем даже Владимир Путин заявил, что не нужно мешать гражданам России выступать под нейтральным флагом на состязаниях — пусть, мол, поют гимн без музыки, в душе. Или экс-министру спорта Российской Федерации Виталию Мутко, которому пожизненно въезд на олимпийские мероприятия запрещен? Так ему сочувствовать не стоит — на мой взгляд. Его — если вина будет доказана — сажать в тюрьму надо.

Какого допинга вы вообще лезете в эту пахнущую мочой историю, граждане Республики Беларусь? Хотите продемонстрировать приверженность олимпийским идеалам? Или потрафить «старшему брату»? Лучше поддержите тех белорусских спортсменов, кто рвет сухожилия, багровея от боли, но допинг не применяет. Порадуйтесь за Дарью Домрачеву. Езжайте в школу олимпийского резерва по любому виду спорта и спросите у детей, что им нужно, чтобы еще более эффективно заниматься, — и помогите им в этом, раз уж вы состоите в правительстве суверенной страны. Но делать вид, что главная волнующая вас проблема — допинговые таблетки на чужой прикроватной тумбочке... Простите, но олимпийский комитет России повел себя умнее: они не стали отрицать очевидного и добились, по крайней мере для некоторых из своих сограждан, права встать на пьедестал — в случае честной победы.

Я вспоминаю того нашего (белорусского) спортивного функционера, который на прошлых играх развернул российский флаг и прошел с ним перед трибунами. Читая комментарии наших чиновников, мне кажется, что они получили какой-то дурной пример: публично выразите свою поддержку употреблению допинга — и вам квартира обомлится. Дурной пример, конечно, заразителен, но нужно уважать и собственный статус, и свою страну, и своих спортсменов. Будьте патриотами — добивайтесь честной борьбы. Президент Международного олимпийского комитета все-таки не председатель Центризбиркома Беларуси, он не озвучивает результаты. Результаты видят миллионы людей во всех странах мира — и радуются, сопереживают, плачут вместе со спортсменами. Так пусть ни у кого не будет сомнений в том, что и спортсмены достойны такого сопереживания.

ГАЗЕТА — ЧЫТАЧЫ

Згуртуемся!

Вас замбіруюць...

Хто? Розныя салаўёвы з расійскіх тэлеканалаў.

З імперскім імпэтам, бессаромна, з дапамогай хлуслівай казуістыкі яны штодзень ганьбяць наш гонар, прыняваючы нас як народ, спрабуючы вытрапіць з нашых душ нацыянальныя пачуцці, усё, што ляжыць у аснове БЕЛАРУСКАСЦІ.

“Народная Воля” — за шчыры патрыятызм, за любоў да роднай зямлі. Давайце, шануючы суайчыннікі, згуртуемся і адкрыта скажам “Не!” тым, хто, вылузваючыся са скуры, хоча ператварыць нас у манкуртаў, а нашу Беларусь — у “Северо-Западный край”.

Згуртуемся вакол “Народнай Волі”! Чым больш будзе ў яе падпісчыкаў, чытачоў, тым мацней будзе гучаць наш агульны голас у абарону Беларусі, у абарону сваіх грамадзянскіх і нацыянальных правоў.

Вы — з «Народнай Воляй», «Народная Воля» — з Вамі!

Нагадваем: аформіць падпіску на першую палову 2018 года можна па 26 снежня (уклучна) у любым паштовым аддзяленні ці ў спецыялізаваных пунктах “Белсаюздруку”. Цяжкасці з фінансамі — можаце падпісацца не на 6 месяцаў, а на больш кароткі тэрмін: на квартал, два месяцы, месяц. Прадоўжыць падпіску зможаце ў любы час.

Будзем разам!

Рэдакцыя газеты “Народная Воля”.

СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ

Першы Усебеларускі з’езд 1917 года прадэманстраваў каштоўнасці, значныя і для цяперашняга дня

Вялікая Беларуская Рада, якая ініцыявала скліканне Усебеларускага з’езда 1917 года.

Гэта словы з прывітання Аляксандра Лукашэні гасцям і ўдзельнікам канферэнцыі “Падзеі 1917 года ў гістарычным лёсе Беларусі”, якая адбылася некалькі дзён таму. Сімвалічнасць іх у тым, што ўсё іх рэальна пераклікаецца з сённяшняй сітуацыяй: у беларусаў найвялікшае жаданне жыць у сваім доме. А ідэя самавызначэння беларускага народа выразна акрэслілася ў скліканні і Усебеларускага з’езда.

“Гэты народны сход прадэманстраваў найважнейшыя каштоўнасці, значныя для нас і да цяперашняга дня: сваю дзяржаву, яе сацыяльны характар і той факт, што толькі народ, яго воля, калектыўны розум і лідары могуць стаць сапраўднай крыніцай незалежнасці”, — адзначалася ў прывітанні А.Лукашэні.

Як вядома, Першы Усебеларускі з’езд прайшоў у Мінску 5–17 снежня 1917 года

ў гарадскім тэатры. Ён быў скліканы па ініцыятыве Вялікай Беларускай Рады. У ім абралі ўдзел беларускія палітычныя дзеячы ўсіх губерняў, а таксама прадстаўнікі беларускамоўных павятаў Ковенскай і Віленскай губерняў. Усяго налічвалася 1872 дэлегаты. Старшынёй абралі кіраўніку Беларускай вайскавай рады Янку Сераду, які ў будучым стаў першым старшынёй Рады БНР.

З’езд абвясціў права беларускага народа на незалежнасць і самавызначэнне.

З’езд сфарміраваў Рад, у склад якой увайшоў 71 прадстаўнік розных палітычных партый. На жаль, большавікі разганалі з’езд, але крок да незалежнасці Беларусі быў зроблены. Праз тры месяцы, 25 сакавіка 1918 года, была абвешчана незалежнасць Беларускай Народнай Рэспублікі.

(Пра працяг I Усебеларускага з’езда чытайце на 2-й стар.)

СИТУАЦЫЯ

Ці атрымае Станіслаў Шушкевіч 396 рублёў прыбайкі да пенсіі?

Першы кіраўнік незалежнай Беларусі звярнуўся ў Акадэмію навук з заявай аб даплаце за знанне члена-карэспандэнта АН.

Гэтае навуковае званне Станіслаў Шушкевіч атрымаў яшчэ ў савецкія часы. Шушкевіч — радыёфізік, мее Дзяржаўную прэмію БССР за 1988 год. Аднак, калі ў сучаснай Беларусі паводле ўказа А.Лукашэні вучоным пачалі выплачваць надбайкі за навуковыя званні і ступені, Шушкевіча са спісу атрымальнікаў выключылі.

Таксама гэтай надбайкі пазбавілі вядомых вучоных, якія жывуць за межамі краіны, — напрыклад, сусветна вядомага матэматыка акадэміка **Уладзіміра Платонава** і заснавальніца і прэзідэнта ЕГУ акадэміка **Анатолія Міхайлава**. Але Шушкевіч увесч час жыве ў Беларусі.

— Гэта было яшчэ ў тыя часы, калі Акадэмію ўзначальваў **Аляксандр Вайтовіч**, — расказвае Станіслаў Шушкевіч. — Сёння ён у апавізі да ўлады, а тады... Ён патэлефанаваў мне і пачаў такую гаворку, што, маўляў, надбайку трэба

пацвердзіць навуковымі дасягненнямі... На што я адказаў: “Ты атрымаў загад пазбавіць мяне членаўскай, вось я іх і пазбавілі...” Усё гэта былі старанні Вайтовіча, каб дагэціць Лукашэнка. У 1997 годзе Лукашэнка мяне пазбавіў пенсіі кіраўніка дзяржавы і працягнуў гэтую адгудную практыку.

— З тых часоў вы ні разу не ўздзімалі гэты пытанне. Што зараз змянілася?

— Напрыканцы 1990-х я і разумеў, што магу зарабіць болей, чым гэтыя членаўскай. Трэба было толькі ездзіць, чытаць лекцыі. А цяпер — узраст, здароўе здало. Я спадзяюся, што, у адпаведнасці з існуючым заканадаўствам, з новага года мне гэтую даплату змогуць аднавіць, і падаў заяву.

— Але ж надбайку даюць не за былыя дасягненні, з вучоных штогод працуюць справядзачы аб навуковым дзейнасці...

— Відавочна, што калі мяне пазбавілі надбайкі, то нейкім чынам гэта абгрунтавалі: маўляў, Шушкевіч адарваўся ад навукі. Але я яшчэ

Вайтовічу казаў, што, калі яго запрасяць у Кембрыдж, Оксфард, Ельскі ўніверсітэт, што ён тады скажа? Што адарваўся ад навукі? А мяне запрашаюць. Для мяне гэты крытэрыў значна больш важкі, чым меркаванне прыдворных вучоных. Я не магу эксперыментальнай фізікай займацца, знаходзячыся ў такім становішчы, у якім я. І гэта, дарэчы, не патрабавецца па заканадаўстве. Даплаты за акадэмічныя дасягненні даюцца і вучоным-пенсіянерам за навуковыя заслугі. У мяне іх хапае.

— Калі ўсё атрымаецца, станецца багатым! Апошнія гады вам жа пачалі выплачваць звычайную пенсію па ўзросце замест тых капеек, што плацілі яе былому кіраўніку Вярхоўнага Савета...

— Пенсію па ўзросце два гады таму тайна аформіла жонка. А як усё атрымалася? Мы пачыталі з ёю, што часам адбываецца з нашчадкамі, калі яны дзеці нейкую маёмасць, і я напісаў жонка генеральную даверанасць, што яна можа ад майго імя рабіць што хоча. І яна, карыстаючыся гэтай даверанасцю, мяне “аблапошыла”: пайшла ў сацы-

яльную службу і аформіла пенсію па ўзросце.

— І колькі атрымліваецца?

— На лекі, якія мне прапісаны, не хапае. Трэба тры тры пенсіі...

— Як выкываецца?

— Яшчэ тое-сёе здольны зрабіць, варушуся, але ўжо не так, як раней.

Я павінен быў атрымліваць прыстойную пенсію, але Лукашэнка адмяніў пастанову Вярхоўнага Савета аб пажыццёвай пенсіі былым кіраўнікам дзяржавы, падпісаў свой дэкрэт, якім каму захацеў, тама прызначыў пенсію ў залежнасці ад заробкаў дзеючых прэм’ера, спікера парламента, а мне, **Георгію Таразевічу**, **Сямёну Шарэцкаму**, **Мечыславу Грыбу** і **Міхаілу Чыгіру** пенсію пакінуў на тым узроўні, на якім яна знаходзілася на момант падпісання дэкрэта. Адрэзу гэта было 300 долараў, але страшэнная інфляцыя, якая пануе ў Беларусі, хутка “з’ела” гэтыя грошы. Апошнія 10 гадоў мая пенсія складала ў пераліку на сённяшнія грошы 32 капейкі!

(Заканчэнне на 2-й стар.)

АВАЛЬНАЯ ЗАЛА

Па справах беларусаў замежжа...

У Палаце прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу з'явіцца рабочая група па справах беларусаў замежжа. Ёе ўзначаліць старшыня пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы, гісторык **Ігар Марзалюк**. З боку Палаты прадстаўнікоў у яе склад увайдуча дэпутаты **Вольга Папко**, **Валянціна Ражанец** і старшыня «Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны» **Алена Анісім**. Да іх таксама далучацца члены Савета Рэспублікі.

У прэс-службе нагадалі, што ў 2014 годзе быў прыняты закон «Аб беларусах замежжа». Аднак пазней заканапраект быў падрыхтаваны Міністэрствам замежных спраў і Міністэрствам культуры пры ўдзеле іншых міністэрстваў і ведамстваў. Дакументам рэгулююцца парадак аднаўлення асоб да беларускай замежжа, а таксама рэгламентуюцца меры іх дзяржаўнай падтрымкі.

ДАРЭЧЫ

Пры змене ўладальніка аўтамабіля тэхагляд праходзіць не трэба

Савет міністраў Рэспублікі Беларусь прыняў пастанову ад 6 снежня 2017 г. №933, якая ўносіць змяненні і дапаўненні ў Дакумент аб парадку правядзення дзяржаўнага тэхнічнага агляду транспартных сродкаў і іх допуску да ўдзелу ў дарожным руху (зацверджаны пастановай Савета міністраў Рэспублікі Беларусь ад 30 красавіка 2008 г. №630).

Дакументам скарачэння пералік выпадкаў, пры якіх работнік УП «Белтэхгляд» пераносіць адзнаку ў дакумент (сертыфікат) аб праходжанні дзяржтэхагляду. Так, адзнака пераносіцца пры:

- унясенні змяненняў у пасведчанне аб рэгістрацыі транспартнага сродку;
 - выдачы дубліката пасведчанна аб рэгістрацыі транспартнага сродку;
 - выдачы новага дакумента (сертыфіката) аб праходжанні дзяржтэхагляду;
 - дзяржрэгістрацыі транспартнага сродку новым уласнікам у перыяд дзеяння дазволу на допуск транспартнага сродку да ўдзелу ў дарожным руху.
- Пастанова ўваходзіць у дзеянне з 1 студзеня 2018 года.

На мінулых выхадных дэпутат Палаты прадставіцеляў Анна Канопацкая сабрала подпісы за выдвіжэнне свайго памочніка Деніса Тыхоненка, які рэшыў балатуювацца ў дэпутаты месчнага Савета. Фото Канопацкай, якая стоіць перад дзвярцямі загіпсаванай нагой і кастылямі, сабрала некалькі самых розных ацэнак.

Одні перажывалі: буквальна некалькі Канопацкая сломала нагу і почти месяц была в гипсе, неужели снова неудачно попользовалась? Другіе сочылі сабор подпісаў с гіпсам на ногі неўдачным дэпутатскім піарам.

А трэція ўвогуле выстроілі почти конспіролагічную версію і прадпаложылі, што Канопацкая ўвесь час са сваім памочнікам угодзіла ў аўтамабільную аварыю ў Італіі, в якой таксама сільна пастрадалі жэна і дачка Тыхоненка.

«Народная Воля» не стала ходіць вакол да окол, а ўточніла ўсе падрабязнасці ў Деніса і Анны.

– Я быў проці, каб яна ў гіпсе шла са мною сабраць подпісы, – *расказвае Деніс Тыхоненка*. – Но пераўбедіць яе аказалася неможліва – у Анны большае чуйства адказнасці, і яна сказала, што посвятіць некалькі гадзін свайму часу гэтаму мерапрыемству. Тэм больш, што яе гіпс саўпаў са маёй аварыяй. Анна к гэтаму ДТП ніякага адносінаў не мае.

– Раскажце, пажалуйста, про гэту страшную ДТП...

– Аварыя случілася ў межах Італіі, там, дзе я ў шутку гаворыў, дача – я снімаю жыллё, там жыве маё сям'я. На выхадныя я па магжымасці стараўся прыехаць к ім. В горах мы папалі ў аварыю, сільна разбілі машыну. Пастрадалі ўсе, акрамя мяня. Падруга сям'і, можна сказаць, атделалася ссідзінамі, царыпамі і ўшчыбамі. Большае ўсёх пастрадала жэна – у яе сэр'ёзны перелом

ІЗ ПЕРВЫХ УСТ

Анна КАНОПАЦКАЯ:

«Все не так страшно, как кажется...»

– Гэта не новы перелом, а паследства февральскага – воспаліліся с'вязкі і сужохла, і врач парэкамендаваў буквальна дзве недзелі паходзіць ў гіпсе, – *расказала Анна Канопацкая про свой гипс «Народной Воле»*. – Гэта дае не гіпс, а лангета. Спасіба, канечна, ўсім за падтрымку і перажыванні, но ўсе не так страшна, как кажется...

тазобедренного сустава. Сёння яна знаходзіцца ў італьянскай бальніцы, а я с дачкой прылетелі ў Мінск. Дачка тры гадзіны ў яе сільна ўшчыб галавы, но ні с'сотраясення, ні с'сер'ёзнай травмы, к счасцю, нет. Большае шышкі і с'знякія огромныя. Врачы гавораць, што трэба ўсё гэта прайшло. Сёння іду няно, якая можа быць прысмактваць за рэбенкам.

Жэне, па словам врачей, потребується як мінімум восем месяцаў на рэабілітацыю. На дзень прайшла операцыя, вродэ бы ўсё добра. Ну как хорошо... Мы шутим, что теперь она будет все время звенеть в аэропорту, потому что ей поставили металлическую пластину – тазовые кости невозможно обездвижить гипсом.

– Почему случилась авария? Не справились с управлением авто из-за гололеда?

– Мы ехали из Германии в Италию, переезжали Доломитовые Альпы, там перевалы, серпантин. Полиция моей вины в том, что случилось, не увиде-

ла. Гололед прихватил часть дороги. Мы ехали в половине пятого вечера, асфальт подмерз. Полицейские изучили чуть ли не каждый метр того участка, на котором машину начало заносить, крутить во все стороны, и в протоколе написали, что это вина дорожных служб, которые не обеспечили безопасность дорожного покрытия. К этому вопросу очень серьезно относятся в Италии, особенно в горах. Дороги всегда посылают противоледными смесями. Сейчас дорожные службы должны компенсировать мне все затраты на лечение, возместить ущерб. Но это все потом. Сейчас для меня главное – восстановление здоровья супруги и выборы.

– А с машиной что?

– Ну, наши кулибины ее наверняка восстанавливали бы, но в Италии она просто поедет на свалку. Потому что ремонт будет стоить примерно такие же деньги, за которые если не сразу, то немного поднакопив, можно будет взять в лизинг новый автомобиль.

– У вас же был «Мерседес»?

– Да, не новый уже «Мерседес» 1997 года. Восстановление стоит около 5 тысяч условных единиц, а самой машины стоимость сейчас в Италии – 500 евро. Старые машины там никому не нужны.

В принципе, у нас была мысль после Нового года купить новое авто, а это продать, но получилось вот так. Мы с женой, как в анекдоте, смеялись: слава Богу, что взяли деньгами, а без машины пока полегим в больнице. Мы не сильно переживаем: у нас еще есть семейный минивэн «Фиат». Вообще, без машины в Италии тяжело, тем более мы дом в горах снимаем.

– Если не секрет, дорого обходится дача в Италии?

– Если это не дом на хуторе, а какой-то городской поселок, то квартира в многоквартирном доме площадью около 100 квадратных метров будет стоить где-то от 500 евро в месяц. Но, конечно, все зависит от того, кто сдает дом и на каких

условиях. Например, мы снимаем трехэтажный дом (общая площадь 300 метров) за 450 евро плюс коммунала, отопление.

– И сколько в месяц набегает?

– Честно говоря, сложно сказать, потому что там счет за свет, за воду приходит раз в два месяца, отопление у нас индивидуальное – свой котел. Я раз в год заливаю 200 литров солянки и все. Я как-то пытался подсчитать – где-то в день мне обходилась себестоимость в 3 евро, если на весь год разбить. Так что примерно около 100–150 евро уходит на коммунальные расходы. Летом – меньше, зимой – больше. Зимой надо топить, а топливо – газ, солянка – они в Италии дороже нашего, чем у нас. Газ мы покупаем баллонами. Баллон на 15 или 20 литров (точно не знаю) – стоит 60 евро, полтора евро – литр солянки. Свет – примерно как у нас 100-процентный тариф на электричество, я сравнивал этот момент. За воду мы платим так: раз в полгода приходит человек, смотрит на счетчики. Вода тоже дороже, чем у нас.

– Я так понимаю, вы давно этот дом снимаете?

– Да, я уехал после выборов 2010 года. Тогда в обществе было большое разочарование, и мы плыли на все и уехали. Получается, в декабре уже будет семь лет.

– А почему именно Италия?

– Так сложилось... У супруги там были знакомые. И это был весьма удобный вариант, и к тому же не самый дорогой. Мы были рады, когда он подвернулся. Ну и к тому же супруга у меня по образованию – менеджер в сфере туризма, мы немного еще и туризмом там занимаемся, сдаем жилье, жена экскурсионные организует.

– Семья в Италии крутой год живет?

– Мы стараемся приезжать регулярно – раз в три месяца как минимум. У нас же здесь бабушки, дедушки... С того момента, когда Анна Канопацкая выиграла выборы и мы решили, что я буду ей

помогать, я, конечно, практически все время в Беларуси нахожусь. К семье приезжаю на выходные, летом в отпуск.

– Жэна не возмущается, что вы видите вас далеко не каждый выходной? Она там одна с ребенком...

– Мы с ней договорились, что пока есть реальная возможность что-то изменить в Беларуси, в том числе благодаря Анне Канопацкой, которая попала в парламент, она потерпит.

Я считаю, лучше сделать и потом пожалеть, чем ничего не сделать и тоже пожалеть. Может, конечно, через четыре года снова закрутят гайки и законсервируется все еще на 20 лет... А может, что-то и изменится в лучшую сторону. Благодаря нашим усилиям.

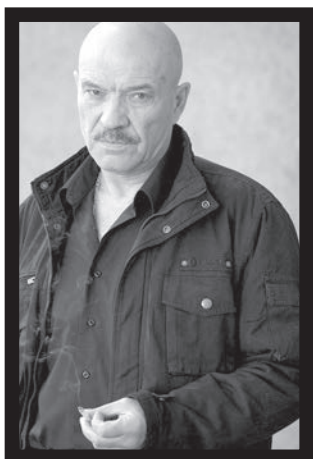
– Жизнь на две страны – немалые расходы. И у многих давным-давно сложился стереотип, что белорусские оппозиционеры – люди нищие, нигде не работают, больших доходов не имеют. Ваш пример говорит об обратном. Можете рассказать, как зарабатываете?

– Я не скрываю: работаю помощником депутата Канопацкой, моя зарплата – 600 рублей. До отъезда в Италию у меня в Беларуси была консалтинговая фирма, мы занимались консультированием инвесторов по ведению бизнеса в нашей стране, предлагали открывать им в нашей стране заводы, магазины, любые другие предприятия. В основном у нас были клиенты из России, но были и из Европы. Потом был финансовый кризис, девальвация, и я принял решение здесь фирму закрыть, а бизнес перевести за границу. Я открыл такую же фирму в Европе, она хорошо работает, у нас нет проблем с клиентами. К тому же неплохую прибыль приносит туристический бизнес.

Но, кстати, на свою зарплату помощника депутата я тоже могу позволить себе летать в Италию. Билет из Вильнюса в Италию стоит 15 евро...

Марина КОКТЫШ.

УТРАТА

Актер с брутальной внешностью и неподкупной душой

Белорусский театр потерял талантливого актера Ивана Мацкевича. Белорусский – в смысле театр всей нашей страны. А служил Иван Мацкевич сначала в Брестском областном театре, а последние 20 лет – в Национальном академическом драматическом театре имени Максима Горького. Имел звание заслуженного артиста, должность – ведущий мастер сцены. Если и не по ролям, то в лицо его знала без преувеличения вся наша страна, а возможно, также и соседняя Россия. Мацкевич очень много снимался в кино, был востребован как авторским кинематографом – главным

герой в кинофильме «Хрусталево, машинист!» Алексея Германа, так и сериальной киноиндустрией, где чаще всего исполнял роли генералов, директоров, управляющих, адвокатов. И очень редко – контрабандистов.

У него была внешность безукоризненно порядочного человека. Брутальная, мужская внешность. И неподкупная душа. Как сказал народный артист, режиссер Борис Иванович Луценко, внешние и внутренние данные Мацкевича совпадали. Иван Иванович был богатой натурой: сильный, разносторонний, органичный.

Еще в воскресенье утром Мацкевич

вместе с актрисой Екатериной Штаровой репетировал новый спектакль «Зойкина квартира» М.Булгакова. Он буквально горел ролью – через две недели должен был выходить на сцену. Репетиция закончилась в два часа дня. В начале третьего актеры узнали страшную новость – Иван Мацкевич умер. Сердце. Несколько лет назад ему сделали шунтирование, и он чувствовал себя хорошо. Разве что последние недели был бледнее обычного. Екатерина признается, что известие о кончине Ивана Мацкевича повергло ее в шок: «У нас в театре до сих пор стоят рыдания – его все любят... Извините, но я не могу ска-

зать о нем в прошедшем времени: «Его любил...» Ведь только что вместе смеялись, он рвался в бой и... Такое чувство, будто человек умер у меня на руках».

Народный артист Александр Леонидович Ткаченко сказал, что многие спектакли в Русском театре теперь осиротели, потому что нет замены этому человеку, этому талантливому артисту. «Пане Коханку», «Лев зимой», «Круг любви»... По одним названиям чувствуется амплуа Мацкевича – лидер, вождь, настоящий мужчина. «Мог срубить на ходу – был иногда прямолинейный, – вспоминает Александр Леонидович, – Но камня за

пазухой не носил». Свою гримировку заслуженный артист Иван Мацкевич делал с молодыми актерами театра. Умел наставить их без менторства. Говорил: «Хорошие пацаны – это всегда хорошие артисты». Молодежь считала его своим другом.

Прощание с заслуженным артистом Республики Беларусь Иваном Ивановичем Мацкевичем пройдет сегодня, 12 декабря, в полдень в Русском театре имени М.Горького. Его похоронят на Восточном (Московском) кладбище Минска.

Елена МОЛОЧКО.

100 ГОД ТАМУ...

Першы Усебеларускі з'езд. Працяг

Пасля пасяджэння 7–8 снежня 1917 г., на якім адбылося першае ўрачыстае адкрыццё Усебеларускага з'езда (пра гэта чытайце ў «Народнай Воле» за 5 снежня), праблема канчатковага яго складу і паўнамоцтваў дэлегаваных на яго асоб, аднак, канчаткова вырашана не была. Беларуска абласны камітэт па-ранейшаму збіраўся склікаць свой з'езд у Рагачове, у сувязі з чым Вялікая Беларуская Рада вяла з ім непрыстыя перамовы. 8 снежня Рада Усебеларускага з'езда накіравала ў БАК тэлеграму наступнага зместу: «Усебеларускі з'езд у складзе 500 правамоцных дэлегатаў адкрыты. Дэлегацы працягваюць прыбыццё».

Даведаўшыся, што ВБР усё-такі здолела адкрыць з'езд, прадстаўнікі БАК урэшце былі змушаны пагадзіцца далучыцца да яго. Прычыны гэтага кроку прабальшавіцкага органа глумачыць гісторык Дарота Міхалюк: па-першае, ігнаравалі ўражальную і прадстаўнічую цырымонію вечара і ночы з 7 на 8 снежня ўжо ніяк не выпадала, а па-другое, «лідэры БАК разлічвалі таксама захапіць кіраўніцтва і паўваляць на рэзальцыі Усебеларускага з'езда». У сваю чаргу ВБР разлічвала, што з далучэннем БАК да правядзення з'езда ўдасца пазбегнуць канфілікту з бальшавікамі; не мажаравым чынным было і тое, што БАК атрымаў з Петраграда салідную ка на той час грашовую падтрымку на арганізацыю з'езда. Пэўную ролю ў прыняцці кансалідаванага рашэння пра далейшы ход з'езда адыграў і той факт, што 9 снеж-

ня ў Брэсце пачаліся перамовы Савецкай Расіі з дзяржавамі германскага блоку, і пытанне пра лёс Беларусі і цэласнасці яе тэрыторый ў будучыні не на жарт устрыўжыла прадстаўнікоў самых розных беларускіх палітычных плыняў.

У выніку першы склад Рады Усебеларускага з'езда прыняў супольнае з БАК рашэнне пра тое, каб правесці паўторнае ўрачыстае адкрыццё з'езда праз некалькі дзён пасля прыбыцця на яго прадстаўнікоў БАК і яшчэ большай колькасці дэлегатаў.

Як напісаў у сваёй вядомай кнізе «Белорусское движение» (Масква, 1921) гісторык і грамадскі дзеяч Фёдар Турук, грунтоўчыся на дакументах, што ён тады меў у сваім распараджэнні, «на 1-м Всебелорусском съезде, официально открытом в Минске 14 декабря, присутствовало 1872 делегата, из которых 1167 с правом решающего голоса». Сярод іх пераважалі прадстаўнікі дэмакратычных дэлеваў і дзяржаўных устаноў. Найпаўней былі прадстаўлены вайсковыя арганізацыі беларусаў і валасныя земствы. У палітычных адносінах на з'ездзе вывілі сябе такія групкі, як беспартыйныя зямляцтвы, сацыялісты ад усіх беларускіх губерняў, правыя і левыя сацыял-рэвалюцыянеры, меншавікі і меншавікі-інтэрнацыяналісты, бальшавікі, Беларуская Сацыялістычная Грамада, Беларуская партыя народных сацыялістаў, Беларуская партыя хрысціянскіх дэмакратаў і досыць вялікая каляска дробных груп. Дэлегацы прыехалі ў

Менск з усіх частак Беларусі, ад кожнай губерні. Не магі прыбыць некаторыя беларусы з акупаванай кайзераўскімі войскамі «акругі Обер-Ост», але заходнія губерні былі прадстаўлены дэлегатамі ад арганізацый бежанцаў, што паходзілі з гэтых тэрыторый.

Далучэнне да з'езда новых дэлегатаў выклікала неабходнасць перафарміравання выбранага 7 снежня прэзідыума Рады з'езда. 14 снежня быў зацверджаны яго новы склад. Старшынёй прэзідыума стаў ураджэнец Наваградчыны і выпускнік Варшаўскага вэтэрынарнага інстытута Янка Серада. Даўні дзеяч беларускага нацыянальнага руху, Серада ў 1917 г. далучыўся да адроджанага БСГ. Пасля абвешчання Беларускай Народнай Рэспублікі ён стаў спаткач народным сакратаром сельскай гаспадаркі, а пасля і старшынёй Рады БНР; увайшоў у склад ЦК Беларускай партыі сацыялістаў-фэдэралістаў. У падсавецкай Беларусі Серада вярнуўся да выкладчыцкай і навуковай працы, стаў дацэнтам Горацкай сельгасакадэміі, сярод іншага аўтарам грунтоўнага падручніка «Ветэрынарыя і зоагігіена» (Мінск, 1927–1928). У 1930 г. быў арыштаваны па фабрыкаванай ГПУ справе «Саюза вызвалення Беларусі», высланы на 5 гадоў у Расію. У 1941 г. Сераду арыштавалі паўторна і асудзілі на 10 гадоў пазбаўлення волі; ва ўзросце 64 гадоў ён знік без вестак у Краснаармійскім краі пасля датэрміновага вызвалення ў лістападзе 1943 года.

На Першым Усебеларускім з'ездзе намеснікамі Янкі Серады

былі выбраны паэт і нядаўні шматгадовы палітвязень Аляксандр Прушынскі (Алесь Гарун) і прадстаўнік БАК студэнт А.Вазіла. Ганаровымі старшынямі з'езда абралі вэтэрана антыцарскага змагання, памешчыка і былога народніка Анатоля Бонча-Асмалоўскага, а таксама акадэміка Петраградскай Акадэміі навук, прафесара, аўтара капітальнай працы «Беларусы» Яўхіма Карскага. У новы склад Рады Усебеларускага з'езда увайшлі каля 60 чалавек, у тым ліку 12 сялян (па два ад кожнай губерні), тры прадстаўнікі чыгуначнікаў, па два прадстаўнікі ад кожнага фронту і ад Балтыйскага флоту, па адным прадстаўніку ад ВБР, Беларускай Цэнтральнай Вайскавай рады, БАК, Выканаўчай камісіі Другога беларускага з'езда ў Маскве, Краёвага бюро, фракцый палітычных партый (як беларускіх, так і агульнарасійскіх), земска-гарадской групы, кааператывнай групы, паштова-тэлеграфных службоўцаў, настаўнікаў, бежанскіх арганізацый. Гэта ўсё не былі ананімы асобы: у складзе Рады з'езда актыўна працавалі банкаўскія службоўцы Алесь Бурбіс і Язэп Дыла; вышэйзадачны акадэмік мовазнаўства Яўхім Карскі і паэт Алесь Гарун; аграном, дэпутат Менскай гарадской думы Аркадзь Смоліч; адвакат Аляксандр Цвікевіч, народныя настаўнікі Макары Касцёвіч (Крайцёў), Палута Бадуюна, Г.Астроўскі, Д.Ганчарэнка; журналіст Язэп Варонка; генерал артылерыі Канстанцін Аляксееўскі, капітан Яўген Ладноў, артылерыйскі

афіцэр Васіль Захарка; юрыст А.Кусэ-Цюц, тэхнік-электрык Язэп Мамонька, інспектар кааператывы Пётра Крачэўскі, міравы суддзя Язэп Сушыньскі, паштовы чыноўнік Б.Шымко і іншыя. Не хацу стамляць чытачоў доўгім пералікам прозвішчаў, але нашы сучаснікі павінны ведаць, што падмурак беларускай незалежнасці сто гадоў таму закладалі не абстрактныя «бязымённые сілы», варожыя некаму і нечаму, а рэальныя людзі, якія мелі розныя, часам супрацьлеглыя, палітычныя погляды, аднак адчувалі сваю персанальную адказнасць за лёс роднай для іх Беларусі.

Пасяджэнні арганізаванага з'езда адбываліся не толькі ў будынку Менскага гарадскога тэатра (ён не мог змясціць усіх), але і ў так званым Дваранскім доме, сустрэчы секцый і камісій праходзілі таксама і ў іншых месцах. Яны падкрэслівае тая ж Дарота Міхалюк, «сацыяльнае становішча ўдзельнікаў з'езда было звычайна аднастайным: у ім удзельнічалі ў асноўным прадстаўнікі ніжэйшых і сярэдніх слаёў грамадства (амаль на 90%)». Пры такім раскладзе левая крыло беларускага нацыянальнага руху мела на Усебеларускім з'ездзе дамінантны пазіцыі, і бальшавіцкія ўлады Петраграда адчувалі сябе адносна спакойна ў чаканні рашэнняў гэтага з'езда. Яны былі ўпэўнены, што з'езд адназначна падтрымае Савецкую ўладу і створыць у Беларусі чыста дэкаратыўнае нацыянальнае прадстаўніцтва, цалкам залежнае ад бальшавікоў...

Явон БАРШЧЭУСКІ, кандыдат філалагічных навук.

СІТУАЦЫЯ

Ці атрымае Станіслаў Шушкевіч 396 рублёў прыбаўкі да пенсіі?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Я доўгі час змагаўся за свае правы. Для мяне была ганьба атрымліваць пенсію па ўзросце, калі я меў права на больш прыстойную пенсію. Я звяртаўся ў суд, да тагачасных прэм'ер-міністра, старшыні Савета Рэспублікі і Палаты прадстаўнікоў, кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта. Тагачаснаму старшынё Вышэйшага Гаспадарчага суда Беларусі **Віктару Каманкову** я пісаў у лісце, што мая пенсія ганьбіць не толькі таго, хто яе прызначыў сваім дэкрэтам, але і ўсе дзяржаўныя інстытуты, якія маюць дачыненне да сацыяльнага забеспячэння. Дарэчы, Арбітражны суд мяне падтрымаў, але пенсію кіраўніка дзяржавы ўсё роўна не далі.

– Станіслаў Станіслававіч,

а ў Акадэмію зараз па сваёй ініцыятыве звярнуліся ці, можа, ізноў жонка?

– З нашай Акадэміяй я падтрымліваю стасункі, удзельнічаю ў яе працы. На апошні Агульны сход хадзіў, калі выбіралі новых акадэмікаў і членаў, быў на выніковым сходзе, прысутнічаю на пасяджэннях у сваім аддзяленні. Лісты з Акадэміі розныя атрымліваю. Даведаўся, што існуе парадак, паводле якога можна атрымаць надбаўку за званне члена-карэспандэнта, і падаў заяву. І мяркую, што ў наступным годзе членакарэспандэнта атрымаю. Няма сёння акадэмікаў і членаў, якія жылі б у Беларусі і ім гэтыя грошы не выплачвалі. Я адзін такі застаўся...

КАЛЬКУЛЯТАР

Колькі «каштуе» званне акадэміка і члена-карэспандэнта

Рашэнне Акадэміі навук адносна членакарэспандэнта Станіслава Шушкевіча стане вядома не пазней за 15 студзеня 2018 года. У адпаведнасці з указам прэзідэнта выплаты за званні і ступені прызначваюцца вучоным штогод, і менавіта да 15 студзеня Прэзідыум НАН сваім рашэннем вызначае спіс атрымальнікаў.

Памер даплаты складае суму, роўную 12 тарифным стаўкам першага разраду, для членаў-карэспандэнтаў і 14 – для акадэмікаў. З 1 верасня тарифная стаўка першага разраду павышана да 33 рублёў, таму сёння членакары і акадэмікі маюць штомесяч

дадатковы даход 396 рублёў і 462 рублі адпаведна. Прычым атрымліваць гэтыя даплаты могуць акадэмікі і членакары, якія выйшлі на пенсію. А для вучоных-пенсіянераў, якія маюць званні дацэнта і прафесара, такія надбавкі не прадугледжаны. У свой час гэтае пытанне ўзнімалася, гучала прапанова ўнесці ў Закон «Аб пенсійным забеспячэнні» норму, якая прадугледжвала б захаванне на пенсіі даплат за вучоную ступень доктара навук і вучонае званне прафесара. Але нічога з гэтай ініцыятывы не атрымалася.

Марыя ЭЙСМАНТ.

БЕЛАРУСЬ-ЕС

Алег КРАЎЧАНКА, намеснік міністра замежных спраў: Беларусь не плануе станавіцца членам ЕС, але зацікаўлена ва «Усходнім партнёрстве»

Такую заяву зрабіў учора Алег Краўчанка на форуме “Еўрапейскі Саюз і «Усходняе партнёрства»: падыходы да рэгіянальнага супрацоўніцтва, які гэтымі днямі праходзіць у Мінску.

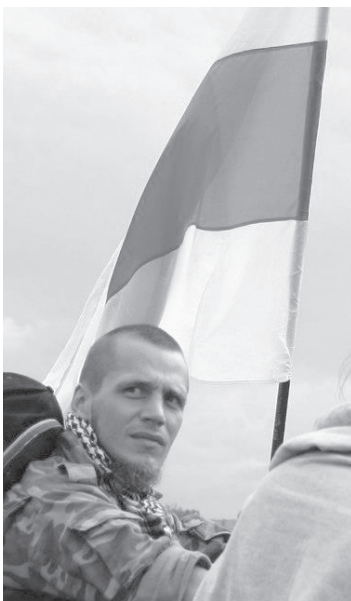
“Паколькі мы з’яўляемся гандлёвым партнёрамі, у нас вельмі шмат турыстычных, адукацыйных, персанальных сувязяў з Еўрасаюзам, мы найпрост зацікаўлены ва “Усходнім партнёрстве”, – сказаў ён. – Гэты фармат дае дадатковыя магчымасці для ўзаемадзейня ў інтарэсах нашых краін і народаў”.

Кажучы пра перспектывы пачатку перамоў паміж Беларуссю і ЕС па базавым пагадненні аб партнёрстве і супрацоўніцтве, Краўчанка адзначыў, што краіна не плануе заключыць дагавор аб асацыяцыі. “У нас павінны быць такія дакументы, як паміж Еўрасаюзам і Расіяй. Нам трэба яго заключыць і падпісаць як мага хутчэй”, – сказаў ён.

СУД

Зміцер Крамянецкі судзіцца з КДБ

Ён хоча спагнаць з сілавікоў 10 тысяч рублёў.

Сёння, 13 снежня, суд Маскоўскага раёна працягвае разглядаць іск былога фігуранта “справы патрыётаў” да Камітэта дзяржаўнага беспяккі.

Маладзёжны актывіст намагання спагнаць з КДБ маральную кампенсацыю за свой арышт і знаходжанне ў следчым ізалятары. У межах крымінальнай справы па падарожжы ў арганізацыі масавых беспарадкаў Зміцер Крамянецкі ўтрымліваўся пад вартай у СІЗА 10 сутак.

“Пасяджэнне на справе павінна было прайсці 6 снежня, аднак у суд не з’явіліся адказчыкі – прадстаўнікі КДБ, – распавёў Зміцер “Народнай Волі”. – У іскавой заяве прашу спагнаць з сілавікоў 10 тысяч рублёў. Праўда, калі прызнаюць мае права на кампенсацыю, то звычайна яе памер вызначае суд”.

Сяргей НІКАНОРАЎ.

ДЫЯЛОГІ

Міхась СКОБЛА – Аляксей МАРАЧКІН

«Час д’ябла можа вярнуцца»

У сталічным Палацы мастацтва 7 снежня адкрылася выстава Аляксея Марачкіна пад назвай “Збор-2”. На ёй можна пабачыць не толькі карціны мастака апошніх гадоў, але і ўнікальныя творы мастацтва з ягонай прыватнай калекцыі. Адшуканыя па гарышчах і хатах васкоўцаў, яны адчувальна ахінулі выставу духам беларускай старасвеччыны. Сёння знакаміты творца – госць “Народнай Волі”.

«Моладзь нічога не чула пра Курапаты, затое ведае пра «Лінію Сталіна»

– Спадар Аляксей, ваша выстава праходзіць у фазе Палаца мастацтва. Варта толькі пераступіць парог – і апынаешся сярод вашых карцін. Чаму вы, прызнаны майстра, для сустрэчы са сваімі прыхільнікамі выбралі такое неспрэжняе месца?

– Чаму неспрэжняе? Як па мне – дык вельмі прэстыжнае. Гэта такая высія свабоды ў нашым палацы, тут людзі ходзяць, не купляючы квітку. На гэтай пляцоўцы апошнім часам праходзіла выстава, прысвечаная ахвярам сталінскіх рэпрэсій. Да таго ж у канцы кастрычніка мы адзначалі 80-я ўгодкі піку сталінскага тэрору. Усё гэта мяне хвалюе, я адчуваю, што мушу нешта зрабіць. І я напісаў карціну “Час д’ябла” – на выставе яна займае цэнтральнае месца. А ўвогуле тут я паказваю калі сотні сваіх прац. Плюс чужых – калі сямідзесяці. На першы погляд, здаецца, пляцоўка малая, але насамрэч месца хапае, творы шчыльна вісяць, як гронкі ў вінаградніку. Прадстаўлены і працы апошніх гадоў (скажам, “Глорыя Алена”), і ранейшыя – вялікі партрэт Алега Бембеля, які сёння вядомы як паэт Зніч і манах Жыровіцкага манастыра. Мяне калісьці вельмі моцна ўразілі яго радкі: “Раскрыжаванне кат завершана, / Аблашчыў кужаль кроў жыцця. / Так, плашчаница – гэта першы / Мой бел-чырвоная белы сыяг”!

– Наведнікі выставы на доўга прыпыняюцца каля згаданага “Часу д’ябла”. Мяне ўразіла, што многія з іх (асабліва маладыя) нічога не ведаюць пра Курапаты, і вы былі вымушаны тлумачыць...

– Ведаеш, мяне гэта ўжо не ўражае, гэта вынік шматгадовай дзяржаўнай інфармацыйнай палітыкі. Мне тут дапамагала карціны надпісваць адна дзяўчына, навучэнка педагагічнага каледжа, дык яна таксама нічога не ведала пра Курапаты. Гэта пра што гаворыць? Што маладое пакаленне, якому трохі больш за 20 гадоў, пра рэпрэсіі 1930-х гадоў мае хіба прыблізнае ўяўленне. У школе і ВНУ – гэта закрытая тэма. Цікава, што калі я запытаўся ў моладзі пра “Лінію Сталіна”, то пачуў у адказ: а як жа, чулі, ведаем. Усё гэта вельмі сумна. Сумна і тое, што сённяшняе падзяляе грамадства на сваіх і чужых: мы (улада) і яны (апазіцыя). А так быць не павінна. Мне хочацца дажыць да таго часу, калі слова “мы” будзе азначаць нас усіх, разам з уладай. Сёння ў нас, на жаль, не нацыятворчая ўлада. Цяперашнім чыноўнікам няма даверу, бо яны думаюць у першую чаргу не пра Беларусь, а пра свой камфорт. Вяртаючыся да тэмы Курапатаў, згадайма: і Лех Валенса там пабыў, і прэзідэнт ЗША Біл Клінтан. А кіраўнік Беларусі – ні разу. За 23 гады.

«Крывавае кола ГПУ–НКВД–МГБ–КГБ пракацілася па мільёнах жыццяў»

– Здаецца, у апавяданні Борхеса Бог спыняе коўлю, якая ляжыць у сэрца мастака. Каб ён паспеў дапісаць сваю карціну. І на вашай карціне “Час д’ябла” – спынення кулі. Каб паэты паспелі дапісаць свае вершы?

– Гэта такія кінематаграфічны прыём – куля бярэцца буйным планам і раптам застылае. І ў мяне яны застылі. На палатне цяжка паказаць палёт кулі. І ты правільна заўважыў: расстрэляны ў Курапатах паэт Аляксандр Дудар свой верш дапісаў, ён заканчваецца ўпісаным у карціну радком: “Сіл такіх няма, каб нас перадушыць”. А калі карціна была ўжо фактычна завершана, мне адзін знаёмец прапачаў верш расійскага паэта Барыса Карнілава (ён, дарэчы, быў жанаты на беларускай): “Ох, как веет душком нечистым / От тебя, гражданин чекист! / Я плюю на твои наветы, / На помойную яму лжи, / Есть поэты, будут поэты, / Ты ж, паскуда, живи и droжи!” І я таксама ўвёў гэтыя радкі ў карціну. Нешта запісваць на палотнах мяне натхніў Язэп Драздовіч. Я доўгія гады збіраў яго спадчыну, і калі знаходзіў новы твор, то глядзеў на другі бок палатна – што там напісана? А ён даўша там безліч усякай інфармацыі: чый партрэт, пры якіх абставінах намаляваны і г.д. І вось я таксама пачаў на некаторых творах запісваць прызначы. Адачыра калегі Мікола Ісаёнак напачатку мяне: “Ты малюеш нонканфармісцкія творы, а ўлада ж гэтага не любіць. А я вось пішу краўдвіды, балотцы, бязрозкі”.

Дык я намаляваў шарж і надпісаў: “Штодня малюю хмызнякі / і застаюся на вякі”. А калі я некалькі сядзеў на Акрэсціна, то хадзіў туды-сюды па камеры і раптам бачу – дзверы як твор мастацтва! На іх былі выдраныя імяны, нейкія словы. Дзверы тыя, вядома, шматкроць фарбаваліся, але рэльефы засталіся, і мне было цікава іх расшыфраваць. Але спачатку я ішоў не ад слова, а ад вобраза, ад уласных перажыванняў, свайго разумення Курапацкай трагедыі. Той жа “Час д’ябла” – твор не дакументальны, там няма ні катаў, ні ахвяр. Толькі крывавае кола сталіншчыны, на якім напісана: “ГПУ–НКВД–МГБ–КГБ–ФСБ”, якое праехалася па мільёнах людскіх жыццяў... Любоў уладзе не патрэбны вальядумы (а талант – заўсёды вальядумы), ёй патрэбны паслужымныя людзі-вінцікі, якія і данос на суседа напішучы, і выбары дапамогуць сфальсіфікаваць. Нездарма паруч з “Часам д’ябла” вісіць карціна, на якой пазнаецца адна вядомая асоба. Я назваў твор “Калядоўшчыца” (другая назва – “КаліД’Аванне”), бачыце, там і чарпак, і каструля з баршчом...

– Дык гэта партрэт Лідзіі Ярмошынай?

– Можна і так лічыць.

– Я гляджу на карціну “Час д’ябла”, і мне прыгадваецца радок Сяргея Прахоўскага (двойчы вясня ГУЛАГА): “Пракацілася эпохі кола па хрыбетніку маім”. А ці

можа тое жудаснае кола вярнуцца і яшчэ раз пракаціцца па беларускай зямлі?

– Такая небяспека ёсць, час д’ябла можа вярнуцца. Паколькі мы звязаны саюзам з Расіяй, і нашы начальнікі проста спісваюць з Крамля тое, што там робіцца. Мне нехта казаў, што нават школьныя падручнікі ў нас пішучы з аглядак на Расію. А там сёння ўздмаюць на катурны бадошкі-цара, там ставяць помнікі Сталіну (нядаўна і ў Маскве паставілі). “Русский мир” за апошнія два дзесяцігоддзі моцна ўкараніўся ў Беларусь. А зірніце, як асвятляецца ў расійскіх СМІ кастрычніцкі пераворот! Крэмль, як выткае, да яго крытычна ставіцца толькі таму, што пасля пераворату была знішчана Расійская імперыя. Пціну гэта не даспадобы, таму і не адзначаліся на дзяржаўным узроўні нядаўнія 100-я ўгодкі колішняй “вялікай рэвалюцыі”. Героем для Крамля цяпер – святы Уладзімір, “збіральнік рускіх земляў”. Трэба “отторженное возвратить”. Адсюль вайна ва Украіне, адсюль небяспека і нам, беларусам.

«Прасніцы – матэрыял з незвычайнай беларускай энергетыкай!»

– Вы малюеце не толькі на палатне, але і на прасніцах, якія сёння ўжо рэчы музейныя. Дзе вы іх знаходзіце?

– Прасніцы – матэрыял з незвычайнай беларускай энергетыкай! Некаторым з іх больш за сто гадоў. Я даўно займаюся прасніцамі, шмат іх у свой час набіраў, яны заўсёды ёсць у мяне ў майстэрні. Самае цікавае, кожная з іх – непатворная. Вось як збанкі ў ганчара – здаецца, яны ўсе аднолькавыя. А прыгледзішся – на кожным руку майстра пакінулі свой адметны след. Так і прасніцы па форме ніколі не паўтараюцца. На іх я пішу і арнаментыку, і Еўфрасінію Полацкую (узор – выява ў полацкай царкве). Тая выява нагадвае мяне маю святой памяці жонку Ірыну. Прасніцы да ўсяго прыдатныя: і пад біблейскія сюжэты, і нават пад палітычную сатыру, дзе пазнаецца сённяшні начальнік краіны. У гэтым жанры яшчэ ў мяне ўжо ёсць паслядоўнікі – Янка Рамановіч і Міхась Ляўковіч з Віцебска. І спробаў такія распісанія прасніцы карыстаюцца – скажам, іх ахвотна набываюць кавярні для аздабы сцен.

– Марачкін-мастак прызнае і шанаваныя ўсім. Марачкін-паэт – таксама, вы адносна нядаўна сталі сябрам Саюза беларускіх пісьмемнікаў. Але на гэтай выставе вы выступаеце яшчэ ў інастасі збіральніка. Чым можа пахваліцца Марачкін-калекцыянер?

– Я не з тых ганарлівых мастакоў, якія толькі сябе лічаць вартымі ўвагі. Ужо многа гадоў я збіраю творы блізкіх мне па духу твораў. У свой час я прайшоў дарогамі Язэпа Драздовіча, яны завялі мяне ў Вільню, дзе я пазнаёміўся з Пётрам Сяргіевічам, які пазнаёміў мяне з Міхасём Сеўруком, вуч-

нем Фердынанда Рушчыца... Мне ў жыцці была неабходная такая павязь пакаленняў, гэтыя знаёмы былі мне на кананавы лёсам. Вось тут на выставе можна пабачыць невядомы твор Юдэля Пэна (настаўніка Марка Шагала), я даваў яго на экспертызу ў Нацыянальны музей. Мне казалі: так, па почырку Пэн, хоць нідзе не падпісана. Як гэты твор да мяне трапіў? Яго падараваў мне на дзень народзінаў мой калега Валерый Кісялёў, з якім мы разам вучыліся ў Віцебску. Дарэчы, яго маці паходзіла з роду кампазітара Туранкова, іх сям’я жыла на Нямізе. А калі Нямігу руйнавалі, карціна трапіла да Кісялёва. Здаралася, скарыб самі пільны мне ў рукі рознымі шляхамі, за гадзі сабралася даволі шмат. Студэнты часта дарылі мне свае працы. А аднойчы мяне намаляваў Уладзімір Тоўсцік – я там музыку ўладкаваў. Здаралася рознае. Скажам, падчас турыстычнай паездкі на пачатку 1980-х гадоў застаўся ў Францыі беларускі мастак Мікола Паўлоўскі. У Парыжы яму дапамог уладкавацца Барыс Забораў. Пра намеры Паўлоўскага застацца на Захадзе ў Мінску ведалі ўсяго два чалавекі – мастак Тодар Кошпа і я. Перад ад’ездам Мікола завёў мяне ў сваю майстэрню і паказаў зашытую дошкамі сцяну, дзе былі схаваныя яго карціны. І папрасіў забраць іх, калі ён не вернецца. Мы з Кошпам захававалі таямніцу, нікому не казалі. А на той час гэта быў нечуваны скандал! Саюз мастакоў тады ўзначальваў Віктар Грамыка. Пікантныя сітуацыі надаваў той факт, што Паўлоўскі ўваходзіў у КПСС. Для функцыянераў гэта было ўдарам – як гэта камуніст застаўся ў краіне “загінаючага капіталізму”? Паўлоўскі, дарэчы, да гэтага часу жыве і наказаў мяне распрадаваць яго творы, я палічу патрэбным. Яны і на выставе прадстаўлены.

«Знойдзены на Віцебшчыне Статут ВКЛ я перадаў у Полацкі музей кнігадруку»

– Калі вы збіралі спадчыну Драздовіча па вёсках, пра мастака тады мала хто ведаў. Сёння помнікі яму стаіць у Мінску і Глыбокім, у сталіцы ёсць вуліца Драздовіча, выйшаў у свет яго шыкоўны альбом. Вам прыёмам ўсведамляць, што ў гэтым ёсць і ваша заслуга?

– Пра Язэпа Драздовіча я ўпершыню пачуў ад Арсена Ліса, Зянона Пазняка і Яўгена Куліка. Мяне адрэзу ўзрушыла, што мясціны Драздовіча – гэта і родныя мясціны маёй жонкі Ірыны. Я адрэзу ж паехаў на ровары па тых вёсках, дзе мастак перажыў фашысцкую акупацыю, выяваў у школе астраномію і малыванае. Помню, прыежджаў ў вёску Верацеі, і адна жанчына здымае з гарышча і паказвае мне ўнікальную карціну Драздовіча “Мужык з панам цягаюцца”. Я быў проста ашамолены. Пазней я перадаў гэты твор у Мастацкі фонд, адкуль ён трапіў у сталую экспазіцыю Полацкай галерэі. Ён і цяпер там, на самым

пачэсным месцы. Пазней я прачытаў дзённікі Драздовіча, і – пайшло панеслася. Дзякуючы запісам мастака, я знайшоў Статут ВКЛ, які потым перадаў у Полацкі музей кнігадруку. Сабраў шмат малываных дыванаў, нямаю перадаў у Заслаўскі музей, а частка засталася ў мяне. Аднойчы (ужо на матацыкле) еду па вёсцы і бачу, як бабулька нясе бацвінне ў... дыванку Драздовіча! Я кінуў матацыкл пры плоце і прапанаваў дапамогу. Прынёс тое бацвінне, вытрас у загарадку, дзе свінні парохквалі, разгарнуў дыванок і бачу – не памыліўся. Прашу бабульку прадаць, а яна – нішашто. Кажак: а ў чым я бацвінне буду насіць? Я пабег у краму і купіў ёй харошую поспілку. А бабуля: ой, у такой шкада бацвінне насіць, але дыванок забірай... Драздовіч раздаваў свае творы за ежу, за начлег, многае, вядома ж, загінупа, але нямаю і захаваўся, людзі зберагалі. Так адна жанчына перадала мне малюнак “Самагоншчыкі ў Галубіцкай пущы”.

– Каля гэтага твора пасля адкрыцця выставы цэлая дыскусія адбылася. Дасведчанія знаўцы гаварылі, што самагонка ў Драздовіча струмком льецца, а трэба, каб капала, тады будзе моцны паршак.

– Тут, прызнаюся, мне бракуе досведу... Калі думаю пра Драздовіча, мне ўспамінаецца драматург і першы народны арыст Беларусі Уладзіслаў Галубок. Ён жа не хадзіў паміж сталю і не ўпрошваў, а браў кій і гнаў прэч. Мой кій, мая рапучага зброя – гэта мае любоў да беларушчыны, мой пэндзаль і мае піро.

– Ад нядаўняга часу “Пагоню” ўзначальваў ваш сын Ігар. Калі вы кіравалі суполкай, і ў паддубнік трапілі, і ў пастарунак. Якіх якасцяў вы жадаеце Марачкіну-малодшаму і яго калегам-“пагонічам”?

– Я вельмі ўдзячны, што сын працягвае маю лінію. Магчыма, ён гэта робіць больш асцярожна, паколькі з’яўляецца выкладчыкам Мастацкага каледжа імя Ахрэмычы. Сын свае веды, сваё беларускае слова перадае дзецім. Дастаткова сказаць, што адна яго выпускніца нядаўна прывяціла свой дыплом Кастусю Каліноўскаму, і гэта была выдатная праца, якая паказвалася на прафесійных выставах. Беларускі характар у сыну ў наяўнасці, нездарма падпісанні Драздовіча мы збіралі разам. Хоць усе роўна паміж бацькам і сынам не заўсёды ўсё бывае гладка, але гэта нармальна. Галоўнае мае пажаданне – працягваць традыцыі “Пагоні”, быць на вастры падзей. Наперадзе ў нас 100-годдзе Беларускай Народнай Рэспублікі, і Саюз мастакоў запланаваў выставу, прысвечаную гэтай юбілею. І кіраўніцтва суполкі, і ўсе “пагонічы” павінны прапагандаваць ідэі БНР і падштурхоўваць мастакоў, каб яны на тую выставу прапанавалі адпаведныя творы. Мы ад сваёй гісторыі нікуды не дзесянем. Мы маем смеласць памятаць, мы маем смеласць гаварыць, і мы маем смеласць дзейнічаць.

«Калі ў нас мастак мысліць крыху іначай, то адрэзу трапляе пад прыцэл»

– Пагаварыўшыся пра Марачкіна-мастак і Марачкіна-калекцыянера, не магу не прыгадаць радкі Марачкіна-паэта: “Такое нам не навіна, / Я ў эпіцэнтры калатнечы, / Ідзе сапраўдная вайна, / Не адсядзішся, дзед, на печы”. Вайна з акапіам – што стаіць у вас за гэтым вобразам?

– Акоп для мяне – гэта мая

майстэрня. У мяне сапраўды такое адчуванне, быццам я трапіў на вайну. У нас калі чалавек хоць крышачку мысліць іначай, чым яму дыктуюць зверху, то ён трапляе пад прыцэл. Каб я не быў пад прыцэлам, то мае творы можна было б пабачыць у сталой экспазіцыі ў Нацыянальным музеі. Мая карціна “Вераніка і Максім” там экспанавалася, але, калі музей наведваў начальнік краіны, яе знялі і назад не вярнулі. Калі сёння “выходзіш з акапа”, то трэба не раздражняць уладу, быць свабодным, наколькі дазволена. Але калі душа прагне сказаць нешта крытычнае, я залажу ў свой акап. Сяджу там і нікому не паказваю, што раблю. Акоп дапамагае мне засяродзіцца, рабіць тое, што мне хочацца. Хто ведае, можа, я часам і памыліўся ў сваёй ацэнцы людзей. Скажам, у паказе той жа “Калядоўшчыцы”. Але так ужо атрымалася.

– Вы доўгі час ўзначальвалі мастацкую суполку “Пагоня”, у маніфесте якой запісана: “Наша зброя – любоў да Бацькаўшчыны”. Але хіба любоў можа быць зброяй?

– Можна. Любоў да роднай мовы, да ўсяго беларускага – сёння гэта наша зброя. Калі мы ўсе загаровым па-расійску, калі знікне беларуская мова, нас Расія забярэ голымі рукамі – “вы же нашы”. Таму і мова – наша зброя. Згадайма, як Хрыстос у храме разганяў гандляроў. Ён жа не хадзіў паміж сталю і не ўпрошваў, а браў кій і гнаў прэч. Мой кій, мая рапучага зброя – гэта мае любоў да беларушчыны, мой пэндзаль і мае піро.

– Ад нядаўняга часу “Пагоню” ўзначальваў ваш сын Ігар. Калі вы кіравалі суполкай, і ў паддубнік трапілі, і ў пастарунак. Якіх якасцяў вы жадаеце Марачкіну-малодшаму і яго калегам-“пагонічам”?

– Я вельмі ўдзячны, што сын працягвае маю лінію. Магчыма, ён гэта робіць больш асцярожна, паколькі з’яўляецца выкладчыкам Мастацкага каледжа імя Ахрэмычы. Сын свае веды, сваё беларускае слова перадае дзецім. Дастаткова сказаць, што адна яго выпускніца нядаўна прывяціла свой дыплом Кастусю Каліноўскаму, і гэта была выдатная праца, якая паказвалася на прафесійных выставах. Беларускі характар у сыну ў наяўнасці, нездарма падпісанні Драздовіча мы збіралі разам. Хоць усе роўна паміж бацькам і сынам не заўсёды ўсё бывае гладка, але гэта нармальна. Галоўнае мае пажаданне – працягваць традыцыі “Пагоні”, быць на вастры падзей. Наперадзе ў нас 100-годдзе Беларускай Народнай Рэспублікі, і Саюз мастакоў запланаваў выставу, прысвечаную гэтай юбілею. І кіраўніцтва суполкі, і ўсе “пагонічы” павінны прапагандаваць ідэі БНР і падштурхоўваць мастакоў, каб яны на тую выставу прапанавалі адпаведныя творы. Мы ад сваёй гісторыі нікуды не дзесянем. Мы маем смеласць памятаць, мы маем смеласць гаварыць, і мы маем смеласць дзейнічаць.

ПРАБЛЕМА

Амаль палова аўтамабіляў ездзіць без тэхагляду

1,2 мільёна аўтамабіляў, а гэта амаль палова ад агульнай колькасці зарэгістраваных у Беларусі, своечасова не прайшлі тэхагляд. Такія звесткі прывёў у эфіры праграмы “Галоўны эфір” на БТ намеснік начальніка УП “Беттэхгляд” Уладзімір Півульскі.

З такой ініцыятывай выступаюць дэпутаты Палаты прадстаўнікоў.

І парламентарыі, і транспартнікі адзначаюць, што ігнараванне тэхагляду напраму звязана з транспартным падаткам, які абавязаны плаціць ўсе ўладальнікі аўто. Паколькі гэтыя сумы дастаткова высокія, некаторыя кіроўцы лічаць за лепшае ездзіць без тэхагляду і плаціць штраф, калі часам трапіцца інспектару ДАІ.

Аплачваць «дарожны падатак» на месяц ці больш

Трэба адзначыць, што ў гэтым годзе дэпутаты сумесна з прадстаўнікамі зацікаўленых дзяржаўных органаў актыўна працавалі над зменамі ў сістэме выплаты дзяржаўшчыны за выдучу дазволу на допуск транспартнага сродку да ўдзелу ў дарожным руху. Канчатковае рашэнне пачуе не прынята, але, як паведаміў нядаўна старшыня Пастаяннай камісіі па прамысловасці,

паліўна-энергетычным комплексе, транспарце і сувязі Палаты прадстаўнікоў Андрэй Рыбак, адну з версій падтрымала большасць удзельнікаў абмеркаванняў. Сутнасць яе ў тым, каб адвзяць выплату падатку ад тэхагляду і ўносіць яго асобным плацэжам, без прывязкі да чаго-небудзь.

– Грамадзянін, які вырашыў, што будзе карыстацца машынай нейкі перыяд, напрыклад, летам, аплачвае дарожны

падатак на месяц ці больш праз АРПІ, банк або пошту, – патлумачыў Андрэй Рыбак. – Памесчна аплата дарожнага падатку закрывае праблему, калі аўтамабіліст збіраецца прадаваць машыну. Галоўнае пытанне – як гэта можна праканталяваць? Мы прайшлі да такога варыянта, як фотафіксацыя, якую ў Беларусі трэба развіваць больш актыўна.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

Ёсць ПРАБЛЕМА!

Што іх гоніць з дому?

Нядаўна давялося аўтобусам дабрацца да Варшавы. У салоне, я палічыў, больш за сорак пасажыраў. І што кінулася ў вочы – было ўсяго сем-восем жанчын. Мужчыны пры гэтым не хлопцы-студэнты – узрост іх недзе ад трыццаці да сарака пяці гадоў.

Падчас мытнага дгляду звярнуў увагу на тое, што амаль усе мужчыны на пытанне “Чаго едзеце за мяжу?” адказвалі прыкладна аднолькава: “На работу”. І паказвалі адпаведныя дакументы.

Мне здалася, што большасць маіх спадарожнікаў працуюць у Польшчы, Чэхіі, Германіі дальнабойшчыкамі альбо на будаўнічых аб’ектах. Іх вахты доўжацца два-тры месяцы, затым

на тыдзень-другі яны прыежджаюць дахаты, у Беларусь, крыху адпачнуць і зноў – за мяжу.

Усім вядома прычына масавага ад’езду нашых людзей у іншыя краіны – нізкія заробкі дома, праблемы з працаўладкаваннем. З аднаго боку, кожны мае права сам вырашаць, дзе яму жыць і працаваць, а з другога – пры такім масавым ад’ездзе за мяжу людзей самага працаздольнага ўзросту марнее наша эканоміка. Беларускаму ўраду трэба стварыць такія ўмовы для сваіх людзей, каб яны мелі магчымасць працаваць, добра зарабляць дома і не імкнуцца шукаць работы месцы за мяжой.

Рыгор ЛУЗГІН.

РЭЗОНАНС

Летаргія

“Народная Воля” атрымала вершаваны водгук на артыкулы доктара гістарычных навук, прафесара Леаніда Лыча, у якіх ён крытыкуе манкурцае стаўленне Беларускай эліты да нацыянальных святых – роднай мовы, гістарычнага бел-чырвона-белага сцяга, герба “Пагоня”, адраджэння векавых традыцый самабытнай культуры народа. Да сённяшняга дня многія з тых, хто прылічвае сябе да інтэлігенцыі, знаходзяцца ў палоне савецка-бальшавіцкіх догмаў, здраджваючы інтарэсам роднай Беларусі, Бацькаўшчыны.

Аб прынцыповай пазіцыі вядомага навукоўца і грамадзянскай бестурботнасці нашай так званай эліты – паэтычныя радкі Міколы Гіля.

Леанід Міхайлавіч Лыч
Важка, як заўжды, і грунтоўна
Даў “эліце” нашай у лыч, –
Ды ёй гэта ці не ўсё роўна.

Не чытае яна газет,
А тым больш – “Народную
Волю”:
Хіба ж рабскі менталітэт
Дазволіць такую сваволью?!

Яна любіць есці і піць,
А яшчэ – штодня весяліцца,
А нацыясвядомасць – спіць
Летаргічна: не дабудзіцца!

І ў труну ляжа спачываць,
Завяшчаючы летаргію
Дзецям: каб не маглі спазнаць
Па Бацькаўшчыне настальгію.

Божа, Божа, ўжо сотні год
Наш народ прадае эліта!
Што ж здзіўляцца, што ў нас –
няўрод,
Што паўсюль наша карта біта?!

Леанід Міхайлавіч Лыч,
Ты не менш рук не апускайце
І “эліце” смаліце ў лыч, –
Браму памяці адчыняйце!

Мікола ГІЛЬ.

З НАГОДЫ

Недаравальная апатыя

Зусім мала часу застаецца да выбараў у мясцовыя Саветы. Здавалася б, хадуню павінна хадзіць краіна. А тут – поўнае зацішша, як быццам палітычная кампанія нікога не хвалюе.

На мой погляд, дэмакратыя павінна браць пачатак з нізоў. Менавіта мясцовыя Саветы павінны ўкараняць у рэгіёнах самакіраванне. Але для гэтага трэба абраць дэпутатаў ліберальных па духу, здольных спрыяць станоўчым пераменам як у эканамічных сферах, так і ў іншых. І партыям, грамадскім аб’яднанням, рухам трэба актывізавацца падчас выбарчай кампаніі і ў дэпутаты мясцовых Саветаў усіх узроўняў вылучыць вартых кандыдатаў.

Вольга КУЛАЖАНКА.

Гомель.

СТОП-КАДР

Фінал конкурсу “Студэнт год” адбыўся некалькі дзён таму ў Нацыянальнай бібліятэцы. Яго лейтматыў: “Беларусь – крыніца натхнення”. Перамагла 19-гадовая студэнтка Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта Аляксандра РАДКОВІЧ (першая злева).

РЕЗОНАНС

Текла река Волма...

Меня встревожило сообщение о том, что в высоких сферах обсуждается проект восстановления на территории Беларуси магистрального водного пути от Вислы до Черного моря. И вот почему.

В двадцати километрах от Минска Могилевское шоссе пересекает небольшую речушку Волма. Из окна идущего по мосту автобуса можно увидеть полосу воды, которая в иные годы летом уменьшается почти до 2 метров в ширину и пары десятков сантиметров в глубину. И тогда идеально прозрачная вода открывает необычайной желтизны песчаное дно...

Сегодня мне уже не с кем вспомнить, что в 1950-х годах Волма в этом месте была полноводной рекой шириной до 15 и глубиной до 6-7 метров. Протекала она среди болота, к ее берегам подойти можно было не везде. Она буквально кишела рыбой. В конце 1950-х за дело взялись мелиораторы. За пару лет часть реки перед шоссе спрямили, и вскоре она здесь чудовищно обмелела, поскольку вода из подпитывавшего ее боло-

та стекла. Осушенные сотни гектаров земли прилегающий колхоз стал засеивать сахарной свеклой, но после трех-четырёх урожайных лет из-под перепаханного торфа показались мощные пласти бесплодной белой глины. С тех пор на этих полях по сей день, считай, ничего не растет. Обезвоженный торф в первое же сухое лето начал гореть. Огонь потушить было невозможно, он уходил в глубокие пласты и даже без доступа воздуха не гас. В глубокие ямы от выгоревшего торфа попадали люди, животные и даже сельхозтехника. До конца 1970-х гарь от этих пожаров вместе с мельчайшими частичками золы и торфа восточными ветрами переносилась на Минск, и многие горожане от этого очень страдали. Торф погас только после того, как выше по течению реки было заполнено Петровическое водохранилище, которое, по сути, стало выполнять функции болота.

Насколько хрупкое установившееся на реках и озерах Беларуси водное равно-

весие, показал сухой 2015 год. В конце лета в течение месяца уровень воды в озере Дривяты был ниже обычного на треть метра. Озеро тогда потеряло 10 млн кубометров воды, или 5% своего объема. Все озера Браславщины связаны между собой, значит, «усохло» еще больше воды. А в начале сентября мокро-го 2017 года уровень воды в Дривятах поднялся так, что при сильном ветре вода выплескивалась из берегов, как суп из переполненной тарелки. Мать-природа пока уберегает Беларусь от катастрофических последствий капризов погоды.

Но природа бессильна против самодурства наследников «спецфилистов», которые полвека назад превращали болота в пустыни. Чтобы задуматься над тем, что они собираются «сотворить», советуем этим людям посмотреть на последствия мелиоративных работ на реке Волма. Далеко ехать не придется: 20 минут на маршрутке.

Михаил ЗАПОЛЬСКИЙ, инженер.

РЭХА

Такая парламентская камісія павінна быць створана

Прачытаў артыкул “Некоторые готовы говорить”, і ў мяне ўзнікла пытанне. Хто, скажыце, “забодал” ініцыятыву накіонт стварэння парламентскай камісіі па высвятленні ўсіх абставін, звязаных з расследаваннем крымінальных спраў аб знікненні (а дакладней – аб знішчэнні) Віктара Ганчара, Юрыя Захаранкі, Анатоля Красоўскага, Дамітрыя Завадскага? Лічу, што такая камісія абавязкова павінна быць створана.

У.СЦЕПАНИШЧАЎ.

Віцебск.

ВІНШАВАННЕ

3 днём нараджэння, дарагі!

Радзіму Гаўрылавічу
ТАРЭЦКАМУ

Радзім Гаўрылавіч, шануюны,
3 днём нараджэння, дарагі!
Пачуццям лепшых кошык поўны
Ад сэрца шчырага прымі!

Дай Бог табе здароўя, моцы,
Каб здзейсніў ўсё, што прыгадаў,
І у скарбонку Беларусі
Свае каштоўнасці паклаў.

Фелікс ШКІРМАНКОЎ,
ветэран Вялікай Айчыннай вайны.
г. Слаўгарад.

ПРИНЦИПИАЛЬНАЯ ПОЗИЦИЯ

Нашел деньги на коттедж – найди и на полную оплату газа

дорогих домов и коттеджей должны рассчитываться за природный газ по полному тарифу. Аргумент «за»: если хватило средств построить хороший коттедж, хороший дом – найдутся деньги и на оплату природного газа для его обогрева. Но наши чиновники видят далеко и думают не только о себе, но и о своих близких. Они приравняли себя к малообеспеченному сельскому населению, приравняли себя и свои большие строения к небольшим частным домам и

домикам в городах страны и уже несколько лет потребляют природный газ гораздо дешевле его себестоимости. Градация объемов потребления газа властями подогнана под потребление за весь год 5500 кубических метров! Точно установлено, что 5500 кубометров природного газа на год достаточно для жилого помещения в 200–400 кв. метров общей площади и 100–170 кв. метров жилой площади. Никакие деревенские дома такие объемы газа не потребляют! А

вот на обогрев коттеджей, думаю, столько газа и идет, особенно в наши нехолодные зимы.

Где справедливость?! Почему владельцы дворцов и хижин платят за газ по одинаковому тарифам? Имеешь возможность ездить на «Бентли» и попадать в аварию по своей вине – на здоровье, но за пользование природным газом плати по себестоимости. Не такая уж и высокая это цена для указанной категории граждан – 129 долларов

за 1000 куб. метров с 1 января 2018 года. Уверен, что многие наши обеспеченные сограждане – люди порядочные и им эти льготы не нужны. К ним я отношу и владельцев «Бентли».

Все должно быть справедливо и понятно. А то у нас без конца идут разговоры о том, как заботливое государство дотирует потребление тепловой энергии малоимущим владельцам маленьких квартир в хрущевках, а о дотациях по природному газу

коттеджей – полное молчание.

Еще одна хитрость в цене на газ. В «Тарифной тетради» указано, что при полном возмещении экономически обоснованных затрат цена за 1000 куб. метров природного газа составит в 2018 году 464 рубля. Вопрос: откуда такая цена? Если цена на границе будет 129 долларов за 1000 куб. метров, то почему гражданину Беларуси, то есть потребителю, газ продается по 232 доллара? Значит, граждане, в том числе и неимущие, дотируют, можно предположить, богатых, обеспеченных, пользующихся льготами на оплату газа? Или эти деньги идут на содержание газообслуживающих организаций? Но не может стоить более 100 долларов услуга по перемещению 1000 куб. метров газа внутри страны. Еще один абсурд.

За откровенный и наглый обман государства чиновники должны нести ответственность. Или пусть глава государства разберется в вопросах тарифов и установит справедливый порядок расчетов за услуги по потреблению природного газа в нашей стране. Обеспеченные граждане пусть платят, как и положено, а не пристраиваются к малоимущим владельцам домовых строений.

Василий ИВАНОВ, пенсионер. Минск.

РУБАМ!

За фальсіфікацыю выбараў – 10 гадоў турэмнага заключэння з канфіскацыяй маёмасці

Афіцыйная прапаганда балбоча пра кансалідацыю беларускага грамадства. Але дзе яна? Хто не ведае, як у нас праводзяцца выбары! Колькі чыноўнікаў, так званых прадстаўнікоў працоўных калектываў, удзельнічаюць у фальсфікацыі вынікаў галасавання. Ужо толькі гэта ўносіць раскол у людскія масы.

Я лічу, што дэпутатам парламента даўно трэба было прыняць закон аб жорсткім пакаранні тых, хто займаецца фальсфікацыяй выбараў, – 10 гадоў турэмнага заключэння з канфіскацыяй маёмасці.

С.ДУБОВІК, жыхар г.Барысава.

КАЛОНКА
АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Як палепшыць бюджэт

Доўга ўлада ў нас гадала, Як палепшыць ёй бюджэт, Бо ў бюджэце грошай мала, Ён дзіравы, не сакрэт. Прыняла такія меры: Каб з бюджэтам лепш было, Ходзяць хай пенсіянеры На чырвонае святло...

Нішто не знікае бяследна

Трэба ўлічваць да самае смерці І адкінуць пры гэтым сумненні: Што спрабуеце з памяці сцерці, Застаецца на вашым сумленні...

Слушная думка

Амаль ва ўсім мой сябар дока. Пра медыкаў Скажаў ён так: – Які, па-моім, дрэнны доктар? Той, што купілае сам каньяк!

Нядрэнная зарплата

– У нас нядрэнная зарплата, – Скажаў рабочы ў мікрафон. – Хоць жыць, прызнацца, цяжкавата Апошніх дваццаць восем дзён.

Алібі

Ён трымаўся каменем, Пераконваў следчага: – У забойстве вам мяне Вінаваціць нечага: Я ў саброўкі Валі быў. Так што справа дутая. Ёсць другое алібі. Хочаце валютую?

Расчараванне

Юнак за не пустым сталом Сябрам выказаў гора: – Вучубо скончыўшы, дыплом Я атрымаў учора. Пра той дыплом ад першых дзён, Прызнацца, грэлі мары. Разлічваў: мне адкрые ён Усе шляхі і абшары! Хутчэй дыплом займець абы! Я проста дурань поўны, Бо ўчора хоць студэнтам быў, А сёння – беспрацоўны...

Дзе логіка?

Так разважаў наўны зэк: – У нас прысуды – проста здэк. Я бохан хлеба ўкраў, І потым Наканавалі жыць за дротам. Цяпер жа мне зусім законна Той бохан выдаюць штодзённа...

Любімцы

Любімцы атэісты ў Бога: Не прысуды у Яго нічога...

Рэпартаж

– Мы пачынаем рэпартаж Са стадыёна прама, Дзе матч “Рэал” (з Мадрыда аж!) І мінскае “Дынама”. Лік на табло “трынаццаць – нуль”, Наперадзе – іспанцы. Ды не бядуем мы пакуль, Усё ў нас будзе ў глянцы – Сумнення ў тым няма ані, Не рве душу пакута, Таму што ідзе ўсяго ў гульні Чашчэртага мінута...

Пераможца ў спрэчцы

Як многа сёння балбату! І ў нас калісьці так бывала: Спрачаемся мы дзень пры дні, І хоць карысці вельмі мала Ад нашай балбатунай пустой, Яе ніяк мы не завершым. Перамагаў у спрэчцы той, Хто прапаноўваў вышэй першым...

КТО ЕСТЬ КТО

Матеуш Моравецкий — новый премьер-министр Польши

Матеуш Моравецкий — сын лидера «Борющейся Солидарности» Корнеля Моравецкого.

В 1980-х годах Матеуш принимал участие в деятельности оппозиции, в том числе в «Борющейся Солидарности» и Независимом союзе студентов.

Окончил исторический факультет

ОФИЦИАЛЬНО

Российские войска выведут из Сирии

Вчера Владимир Путин впервые приехал в Сирию на российскую авиабазу Хмеймим, где выступил перед российскими военными и встретился с сирийским лидером Башаром Асадом. Там же Путин приказал начать вывод российских группировки войск из Сирии. Позже пресс-секретарь российского президента Дмитрий Песков

ОСОБЫЙ СЛУЧАЙ

Китайская семья встретила с дочерью через 22 года

В 1995 году в китайском городе Сучжоу родилась девочка Цзинчжи. Роды проходили в плавучем доме на безлюдном канале: родители не хотели, чтобы власти узнали о ребенке. Цзинчжи была второй дочерью в семье, а на тот момент в Китае еще действовала политика «одна семья — один ребенок». Бедняки не могли позволить себе иметь больше одного ребенка.

Отец девочки Сюй Лида отнес дочь на местный рынок и оставил там вместе с запиской: «Наша дочь Цзинчжи родилась в 10 утра 24-го дня седьмого месяца лунного календаря 1995 года. Из-за бедности мы вынуждены оставить ее. О, несчастные сердца отцов и матерей! Спасибо за спасение нашей маленькой дочери и заботу о ней. Если мы были созданы друг для друга, да позволят небеса нам встретиться на Сломанном мосту в Ханчжоу утром накануне Сорочьего праздника через 10 или через 20 лет».

Сорочьим праздником в Китае называют седьмой месяц седьмого лунного месяца — по преданию, единственный день, когда все сорочки слетаются, чтобы образовать мост и на одну ночь соединить влюбленных пастуха и ткачиху.

Летом 1996 года девочку усыновила американская семья Полер из Мичигана. Ее назвали Кэтрин Су Полер. Американцам передали и записку от ее биологических родителей. Переводчица расплакалась, когда читала ее.

Девочка росла вместе с двумя старшими братьями. Приемные родители не хотели рассказывать ей о прошлом до тех пор, пока она сама не начнет расспрашивать.

Через 10 лет после рождения ребенка Сюй Лида и его жена Цянь Фэнсян отправились на Сломанный мост, но никто не подошел к ним. Они не знали, что семья Полер попросила свою под-

ругу Энни Ву подойти к мосту, чтобы узнать, придет ли кто-то на обещанную в записке встречу. Ву немного опоздала и не застала родителей девочки. Однако, заметив на мосту съемочную группу ТВ, она спросила, не видели ли они пару, которая могла бы быть родителями девочки. Журналисты, просмотрев отснятый материал, увидели на кадрах мужчину и женщину с табличкой в руках. Так эта история стала местной сенсацией. Сотрудники телеканала помогли Энни Ву разыскать родителей Цзинчжи, и та передала им послание от американской семьи: несколько фотографий и короткую информацию о том, что девочка живет в Мичигане и что в детстве у нее обнаружили ревматоидный артрит.

Хотя семья Полер прекратила общение с биологическими родителями Кэтрин, те продолжали приходить на мост каждый год в надежде, что их дочь в конце концов все же придет в Китай. Их истории заинтересовался документалист Чан Чанфу. Ему удалось отыскать Полеров, несмотря на скудные сведения. Он связался с американской семьей, но те снова отказались рассказывать своей дочери о ее биологических родителях, пока она об этом не спросит сама.

В 2016 году 21-летняя Кэтрин Полер собиралась отправиться учиться в Испанию. Она предположила, что там наверняка заинтересуются ее американо-китайским происхождением. По словам Кэтрин, к тому моменту она, конечно, знала, что была усыновлена: в городе с семитысячным населением, которое составляли в основном белые, это было очевидно. Мать призналась, что она знает, что настоящие родители девушки. Как рассказывает Кэтрин, она была шокирована и восприняла молча-

и вопросы экономической интеграции в Ламбургском университете. Прошел курс обучения руководящего звена в школе менеджмента им.Келлога в Северо-западном университете в США.

В 1996–2004 годах преподавал во Вроцлавской Экономической академии, в 1996–1998 годах во Вроцлавском политехническом институте.

С ноября 1998 года работал в банке Zachodni WKB Group, в котором он был советником председателя правления, руководил бюро экономического анализа и департаментом международной торговли, был управляющим директором, а с 2001 года — членом правления.

С марта 2007 года по ноябрь 2015-го Моравецкий был президентом правления BZ WKB, который стал одним из трех крупнейших банков Польши.

В марте 2016 года Моравецкий стал членом правящей партии «Право и Справедливость».

Еще ранее российские эксперты говорили о том, что Путин постарается завершить российскую часть операции в Сирии до начала предвыборной президентской кампании. По данным августовского опроса «Левада-центра», 49% респондентов поддержали бы завершение российского участия в этой войне.

Кем он был?

Мартин Лютер родился в 1483 году в г.Айслебене. В 1505 году он вступил в монастырь августинцев в г.Эрфурте. Лютер был верующим христианином и закаленным в диспутах теологом. Постепенно он начал сомневаться в учении церкви. Как можно купить спасение души за деньги? Почему слово Папы важнее Библии? В 1517 году Лютер, будучи уже профессором теологии, опубликовал 95 тезисов с критикой католической церкви. В начале 1521 года он был отлучен от церкви и должен был официально отречься от своих сочинений на рейхстаге в г.Вормсе в присутствии императора Карла V. Лютер продемонстрировал непреклонность. В те времена, благодаря изобретению книгопечатания, он стал автором настоящих бестселлеров. Скрываясь от преследования в замке Вартбурга, он перевел на немецкий язык Новый Завет. Народ и князья приняли его вероучение. Непростым было отношение Лютера к иудеям: сначала он надеялся, что их удастся «обратить», но под конец жизни он стал пламенным антисемитом. В 1525 году Лютер женился на бывшей монахини Катарине фон Бора. Скончался он в 1546 году в Айслебене.

Что означает Реформация?

Реформация представляла собой движение за обновление церкви, которое охватило почти всю Европу и раскололо христианство на протестантов и католиков. Разлом прошел по всем странам: в Германии, Скандинавии, Прибалтике распространилось учение Лютера, а в других странах действовали другие реформаторы — Жан Кальвин (Франция/Швейцария) и Ульрих Цвингли (Швейцария), чьи учения повлияли на возникновение так называемых реформированных конфессий. В Англии возникло англиканство, то есть национальная протестантская церковь. Общей чертой всех протестантов было отрицание тогдашнего папизма, ориентация на Библию и «учение о благодати». Согласно этой доктрине, человек может стяжать спасение только через

Нетаньяху ждет

Премьер-министр Израиля Беньямин Нетаньяху ждет, что вслед за США о признании Иерусалима израильской столицей заявят также Евросоюз и палестинцы.

«Полагаю, что все, или большинство европейских стран, переместят свои посольства в Иерусалим, признают Иерусалим столицей Израиля и будут тесно с нами сотрудничать в деле безопасности, процветания и мира», — сказал глава израильского правительства в Брюсселе, который он посетил впервые за 20 лет.

Евросоюз же придерживается позиции «международного консенсуса».

«Вы знаете, на чем мы настаиваем», — сказала Федерика Могерини, Верховный представитель ЕС по иностранным делам. — Мы верим, что

ПО ВАШЕЙ ПРОСЬБЕ

Недавно была в Германии. Из разговора с друзьями уловила, что среди верующих людей особым уважением пользуется так называемое лютеранское учение. Не могла бы «Народная Воля» поместить на своих страницах материал о таком великом реформаторе, как Мартин Лютер?

Анастасия МОЛЧАН, верующая.

Мартин Лютер. Реформатор

Как Реформация изменила Германию?

Реформация повлияла на Германию в двух отношениях: во-первых, страна распалась на два конфессиональных лагеря, в то время как во многих других странах утвердилась либо одна, либо другая конфессия. Разделение на протестантов и католиков надолго предопределило историю Германии. Во-вторых, протестантизм вызвал серьезные трансформации как в духовной, так и в практической сфере. Так, лютеровский перевод Библии способствовал формированию единого литературного языка. Благодаря ему во всех протестантских регионах возник культ чтения. Поскольку современное образование зависело прежде всего от чтения, протестантские земли имели определенные преимущества в плане образования, что чувствовалось вплоть до XX века. В изобразительном искусстве дело обстояло иначе. Католицизм был культурой образа, в лютеранских церквях образы не имели большого значения, в реформаторской же церкви исчезли вовсе. Немалым было влияние Лютера и в области музыки: он сам сочинял церковные песнопения и великолепные протестантские хоралы. Неоднозначной оказалась связь протестантизма с (политической) свободой. Самой издаваемой книгой в Германии XVI века было сочинение Лютера «О свободе христианина». В нем говорится о религиозной свободе. Когда немецкие крестьяне поднялись на борьбу за свободу и начали ссылаться на Лютера, он резко осудил их действия. И все-таки от Лютера и других реформаторов тянутся нити к идее современной политической свободы. Они нападали на папизм, ссылаясь на Библию как высший авторитет. Но вместе с тем они обрушивались и на светских правителей. С другой стороны, лютеранская церковь развивалась в тесной связи с владетельными князьями, так что некоторые исследователи возводят к Лютеру якобы типично немецкий менталитет подданного.

В чем отличие от католицизма?

Протестанты выступают против традиционной церкви с причтом. Их мишенью становится не только католическая иерархия с Папой во главе. Протестанты исповедуют идею «священства всех верующих»: это означает, что каждый крещеный человек непосредственно связан с Богом и не нуждается в посредничестве со стороны священника. В XX веке католицизм частично воспринял это учение. Высшим авторитетом для протестанта является слово Иисуса, воплощенное в Библии, тогда как в католицизме оно заслонилось Папой и соборами. Еще одно отличие — это число таинств. В католической церкви насчитывается семь таинств: крещение, конфирмация (миропомазание), Евхаристия (причастие), покаяние, елеопомазание больных, священство, брак. У протестантов остаются только крещение и Евхаристия. Значение Евхаристии тоже разное: у католиков хлеб и вино пресуществляются в тело и кровь Христовы, а у лютеран в ней просто присутствует Иисус. Реформированная церковь признает Евхаристию лишь как память о жертвенной смерти Христа.

Какой резонанс вызвала Реформация в других странах?

Сначала Реформация распространилась по Северной Европе, а юг, Польша и Литва оставались

преимущественно католическими. Протестантизм распространился по миру из Европы. Сейчас в разных странах мира протестантизм исповедуют около 400 миллионов человек. Соединенные Штаты Америки формировались под сильным воздействием различных евангелических деноминаций — баптистов, адвентистов, квакеров. Их влияние проникло не только в быт, но и в экономические отношения. Радикальные протестанты вроде евангеликане до сих пор выдвигают требования предельно консервативной политики. В настоящее время евангеликане проявляют активность даже в традиционно католических странах Южной Америки. Во многих государствах субсахарской Африки проживает многочисленное протестантское население, которое берет свое начало в европейском колониальном движении. На юге континента это такие страны, как ЮАР и Зимбабве, на востоке — Танзания и Уганда, на западе — Гана. Из азиатских стран сравнительно много протестантов в Южной Корее.

Как отмечается юбилей?

Евангелическая церковь в Германии объявила целое юбилейное десятилетие, «Лютеровскую декаду». Она началась в 2008 году. Ежегодно в фокус внимания попадает какая-то одна определенная тема, например, «Образ и Библия» (2015), «Реформация и политика» (2014), «Реформация и музыка» (2012). 31 октября 2017 года по всей Германии прошли торжества в честь Реформации. По случаю юбилея проходят различные мероприятия и выставки. Отдельно следует назвать три общенациональные выставки, объединенные общей вывеской «Реформация в полную силу» и освещающие различные аспекты этого исторического события. Выставка в Берлине посвящена глобальному резонансу Реформации («Эффект Лютера»), в Виттенберге — влиянию молодого Лютера на людей («Лютер! 95 ценностей — 95 людей»), в Айсенахе — меняющемуся представлению немцев о Реформаторе («Лютер и немцы»).

ПУЛЬС

единственное реалистичное решение конфликта между Израилем и Палестиной базируется на принципе сосуществования двух государств со столицами обоих в Иерусалиме».

Оппозиции в Венесуэле запретили участвовать в выборах

Президент Венесуэлы Николас Мадуро потребовал не допустить к президентским выборам в 2018 году оппозиционные партии, которые отказались участвовать в муниципальных выборах в воскресенье и призвали к бойкоту голосования.

Выборы бойкотировали три основные оппозиционные партии — «Народная воля», «Справедливость превыше всего» и «Демократическое действие».

Продажи вооружений в мире выросли впервые за пять лет

Всего в 2016 году, по данным Стокгольмского института исследования проблем мира и конфликтов (SIPRI), военно-промышленные компании, входящие в сотню крупнейших в мире, продали вооружения на общую сумму 374,8 миллиарда долларов США, на 1,9% больше, чем в предыдущем году. По сравнению с 2002 годом, когда SIPRI начал отслеживать продажу вооружений компаниями, рост составил 38%.

Американские компании, входящие в топ-100, увеличили продажи оружия в 2016 году на 4% до 217,2 миллиарда долларов. Продажи вооружений компаниями из России выросли за год на 3,8% до 26,6 миллиарда долларов. На долю российских производителей приходится 7,1% от всего проданного в мире в отчетном году оружия.

Иван ДАНИЛОВ,
доктор медицинских наук, профессор

КАПКАН

Приключения в СССР молодого ученого-экономиста, члена Коммунистической партии Западной Беларуси Леона Менке

6 сентября 1933 года на советско-польской границе в Колосово встретились два видных деятеля возрождения национальной культуры Западной Беларуси. В соответствии с договоренностью между польским и советским правительствами заключенного Соловецких лагерей драматурга Франтишка Алехновича обменяли на такого же заключенного польской тюрьмы Бронислава Тарашкевича.

Бывшие соратники и друзья, оба жители Вильно, встретились вновь в необычной обстановке. Ф.Алехновичу удалось вырваться на свободу из когтей ГПУ после семилетней неволи благодаря заступничеству старшего брата Ю.Пилсудского – Бронислава, известного филолога и этнографа, с которым он был знаком ранее. Вот как происходила эта встреча в описании самого Ф.Алехновича, автора книги «У капцях ГПУ» (1934), переведенной на многие европейские языки: «Мы подошли к призрачным воротам, на которых висела надпись: «Коммунизм сметет все границы». Эту надпись я видел много лет тому назад, когда одуряченный советской пропагандой в ноябре 1926 года с чувством радости устремился в Советский Союз с надеждой участвовать в культурном строительстве своей родной Беларуси. Тогда тоже была осень, но в моем сердце пылала весна. Теперь я возвращаюсь, богдая, в тюремном бушлате, протрезвевший на Соловках, счастливый, что через некоторый момент моя нога переступит море страны «строительства социализма» – в обратном направлении». Напомним, что тогда, в 1926 году, в Стране Советов Алехновича, известного драматурга, радужно встретили, уговорили сдать польский паспорт и принять советское гражданство. Но после завершения этих формальных процедур его тут же арестовали, обвинили в шпионаже и белорусском национализме и на 15 лет сослали на Соловки.

Теперь на советско-польской границе в Колосово, что между Столбцами и Дзержинском, он с грустью наблюдал, как в такой же дьявольский капкан, в те же «когти ГПУ» устремляется новая жертва – его бывший товарищ и соратник по советской деятельности на ниве белорусской культуры на землях родной Виленщины.

«И сейчас осень, – напишет позже Ф.Алехнович, – но в моей душе теперь светло, солнечно, радостно... Проглядываю к группе людей, которые приближались к нам с той стороны. Сопровождающий меня сотрудник ГПУ тоже устремил свой взгляд туда и старается регулировать мой шаг: «Медленней! Быстрей!» Видимо, нужно было подойти к установочному месту на границе точно в назначенное время. Так как было бы не совсем деликатно заставить кого-то ожидать, а лишняя поспешность умалляла бы престиж той или другой стороны. Так я понимал тогда команду моего чекиста. А пока я продолжал смотреть на встречную группу людей и различаю их лица. Впереди идет высокий господин в гражданской одежде (председатель польской репатриационной комиссии Куликовский). С ним – с двумя полицейскими по сторонам – тот, кого польское правительство обменяло на меня: Бронислав Тарашкевич. В этот момент я почувствовал не только и не столько духовный, но и физический контраст между нами. Заключенный «капиталистической страны» шел в фетровой шляпе, в модном осеннем пальто и в начищенных ботинках... Советский заключенный шел в старом потертом лагерьном бушлате. Тарашкевич, приближаясь, глядел на меня с невыразительной улыбкой. Столько лет не виделись! Я тоже глядел в этого человека, который, заблуждаясь, полагал судьбы стольким молодым людям, направляя их взоры на советские миражи. Затем последовала церемония обмена. Отдача чести. Рукопожатие и подписание

акта обмена. И мы, бывшие друзья, а теперь совсем разные люди, пути которых расходятся в противоположные стороны, подали друг другу руки».

Не обошлось без упреков. Натерпевшись в Соловецком лагере, Ф.Алехнович не мог не высказать своему бывшему товарищу немало горьких слов. Это он, Тарашкевич, бывший посол польского сейма, легкомысленно подпал под влияние Коммунистической партии Западной Беларуси и своим авторитетом направлял не только взоры, но и поступки многих молодых романтиков, которые в поисках счастья устремлялись в Советский Союз и попадали там в когти ГПУ-НКВД. Не без влияния Тарашкевича угодил в свое время в такие же «капцоры» и сам Ф.Алехнович. И в этот момент на границе он знал, что его бывший друг идет в страну политического абсурда, в которой не только говорить, но и думать положено по одному шаблону. Что он идет в страну рабства, нужды и голода. И в той необычной ситуации Ф.Алехнович не сдержался и вопреки запрету говорить при встрече на политические темы произнес на родной для них белорусской мове вещице слова: «Броньсь, куды ты ідзеш? Ты ідзеш у краіну белага рабства. Там, на Салаўках, я бачыў многа тваіх папалчэнкаў, якіх ты сваёй Грамадой уцягнуў у бяду». И эти его мрачные предсказания вскоре сбылись. В СССР Тарашкевича обвинили в шпионаже в пользу Польши и в 1938 году расстреляли.

Но вернемся к тем событиям на границе. Ф.Алехнович пишет: «Нашу беседу прервал тогда председатель польской репатриационной комиссии: «*Panowie mieli mówić o sgratach przywathnych, a panowie mówią o polityce...*» А советский генерал, узнав, что мы беседуем на «политические темы», был, что называется, захвачен врасплох и не знал, что делать. Я же отнял от счастья, что выхожу на свободу, и был действительно многоречив».

Начало трагедии

Советские спецслужбы, создав через Коминтерн в Польше Коммунистическую партию Западной Беларуси и Коммунистический союз молодежи Западной Беларуси, всячески противодействовали появлению и укреплению белорусских национальных объединений. В 1933 году КПЗБ по указанию из Москвы развернула травлю прогрессивных лидеров белорусского национально-освободительного движения: А.Луцкевича, А.Станкевича, Р.Ширмы, М.Петкевича и других. Кстати, к тому времени А.Луцкевич опубликовал в виленской газете «Наперад» статью «Тень Азефа», намекая на провокационную деятельность Сталина. ОГПУ СССР удалось в скором времени провести подрывные мероприятия, в результате которых обманутые этой службой депутаты польского сейма Б.Тарашкевич, С.Рак-Михайловский, П.Волошин, П.Метла вышли из Белорусского посольского клуба. Но в демократической Польше это не означало конец их политической деятельности. Они вновь объединились в посольский клуб при Белорусской крестьянско-рабочей громаде (БСРГ), целью которой, по заявлению ее председателя Б.Тарашкевича, «являлось создание революционного правительства рабочих и крестьян». Такой поворот событий вовсе не входил в планы Москвы, и ею в спешном порядке были предприняты радикальные меры. Под благовидным предлогом в 1933 году в БССР были приглашены на отдых и лечение депутаты посольского клуба Громады и руководители революционной организации «Змаганне»: Л.Родзевич, Я.Бобрович, П.Метла, А.Капуцкий, П.Клинцевич, С.Рак-Михайловский, П.Волошин, М.Бурсевич, И.Дворчанин,

И.Гаврилик, Ф.Вольнец и П.Кринчик. Эти политики недооценили коварство советских спецслужб и приняли их дьявольское предложение. Через некоторое время, пишет А.Татаренко («Недозволенная память», 2006), домом отдыха для них стала минская внутренняя тюрьма ГПУ, больничными палатами – одиночные камеры, врачами – следователи всесильного ведомства. Они-то опытной рукой и вывели диагноз: «Расстрелять!».

Незаконно «в страну своей мечты»

За год до этих событий по линии Коминтерна прибыл в СССР для совершенствования своих научных знаний молодой польский коммунист, член КПЗБ, недавний выпускник экономического факультета Виленского университета Леон Менке. Его предки когда-то переселились из Германии в Вильно, которое давно стало политическим городом, и влились в состав белорусской диаспоры. Одна из сестер Менке, например, была замужем за упомянутым выше А.Луцкевичем. В Советский Союз – страну своих мечт – он переехал нелегально вместе с женой. В 1932 году в Москве его тут же зачислили в аспирантуру на кафедру политэкономии Коммунистического университета стран Запада, а жену устроили преподавательницей польского языка в Военную академию. Но вскоре молодой аспирант понял, что к компартии Польши и ее филиалам (КПЗБ и КПЗУ) советские спецслужбы относятся с особым подозрением и недоверием. Что любой польский коммунист в СССР находится под постоянной угрозой беспричинного ареста и расстрела. И он принял кардинальное решение...

(После побега из страны своей юношеской мечты он, подобно бывшему узнику соловецких лагерей Ф.Алехновичу, оставил такие же интересные записки о своем пребывании в СССР, которые опубликовал в газете «Kurier Wileński» («Виленский курьер») за 1938 год. Эти записки опубликовал в наши дни белорусско-польский журнал «Сзасоры». С этими ценными свидетельствами истории я считая нужным познакомить и читателей «Народной Воли», где-то давая слово самому участнику событий, а где-то пересказывая его воспоминания.)

Рассказ Леона Менке

«Мои дорогие! Пишу вам впервые что хочу и как хочу. Пишу из Финляндии, куда мне удалось бежать вместе с женой, о чем уже знаете из предварительной моей телеграммы. Представляю себе ваше удивление. Но это так. То, что видел и пережил за годы пребывания в СССР, коренным образом изменило мою жизненную позицию и политические взгляды. Несмотря на относительно благополучие (по советским меркам) и социальное положение (аспирант университета), я только и думал о том, как выбраться из этой двойственной ситуации. Зная о трагических исходах ряда попыток нелегального перехода советской границы, я старался получить официальное разрешение выехать из СССР, чтобы больше никогда туда не возвращаться. А тем временем в течение последнего года произошло несколько настораживающих событий. Арестованы и приговорены к 10-летней каторге мои давние товарищи по совместной политической деятельности в Польше, бывшие послы Сейма: Рак-Михайловский, Метла, Гаврилик, Вольнец и другие. В результате и я попал в список подозреваемых. Понято, что в возникшей ситуации не могло быть и речи о легальном

ПЕЧАЛЬНАЯ ИСТОРИЯ

поездке за границу.

Тревожные ожидания

Призожим майским днем 1934 года произошло то, чего я с тревогой ожидал. Меня вызвал высокий партийный чин и заявил: «Ваше пребывание в Москве нежелательно по партийным соображениям. Вы должны покинуть столицу и выбрать любое место для дальнейшей жизни вместе с семьей. Исключение составляют только советская Украина и советская Белоруссия». «Тогда я выбираю Ленинград», – не колеблясь, ответил я, прикидывая в уме, что этот город находится вблизи финской границы. Мой ответ застал этого партийного вельможу врасплох. Он долго молчал. Потом изрек: «Нет! Выбирайте другой город». Боясь, что подобный ответ прозвучит, назови я другой город, пришлось попросить этого партийного босса дать мне несколько дней на размышление, пояснив, что столь ответственное решение нельзя принимать с ходу. «На размышление, товарищ, даем вам три дня, после чего вы явитесь ко мне с принятым решением. Прием закончен».

Мысль о Ленинграде меня не покидала. Поговорил со своими знакомыми. Одна компетентная и доброжелательная ко мне особа пояснила, что согласия на проживание в Ленинграде я не получу, там уже находится один белорус. Кто этот белорус и почему я не могу проживать с ним в одном городе, оставалось загадкой. От другой, более детальной информации, указанная особа воздержалась.

Аудиенция у ректора

Три дня миновали. Я ни к кому не обращался. На четвертый день меня вызвал ректор Коммунистического университета Запада, в котором я проходил аспирантуру, и тоном, не допускающим возражений, заявил: «Товарищ! Вы должны вместе с семьей уехать в Алма-Ату. В вашем распоряжении десять дней, чтобы завершить свои дела в Москве и подготовиться к отъезду». На его категорический приказ я ответил длительным молчанием. Наконец он не выдержал и спросил: «Каковы намерения вашей жены?» «Моя жена, товарищ ректор, человек самостоятельный и независимый, и поэтому я не уверен, захочет ли она делить со мной мою судьбу. К тому же у нее хорошая работа – она преподает польский язык в Академии имени Фрунзе». «Советовал бы вам не создавать нам трудностей и уехать вместе с женой, о чем вы уже знаете из предварительной моей телеграммы. Представляю себе ваше удивление. Но это так. То, что видел и пережил за годы пребывания в СССР, коренным образом изменило мою жизненную позицию и политические взгляды. Несмотря на относительно благополучие (по советским меркам) и социальное положение (аспирант университета), я только и думал о том, как выбраться из этой двойственной ситуации. Зная о трагических исходах ряда попыток нелегального перехода советской границы, я старался получить официальное разрешение выехать из СССР, чтобы больше никогда туда не возвращаться. А тем временем в течение последнего года произошло несколько настораживающих событий. Арестованы и приговорены к 10-летней каторге мои давние товарищи по совместной политической деятельности в Польше, бывшие послы Сейма: Рак-Михайловский, Метла, Гаврилик, Вольнец и другие. В результате и я попал в список подозреваемых. Понято, что в возникшей ситуации не могло быть и речи о легальном

Я решил так легко не сдаваться. По выходе от ректора посетил навестить указанного выше партийного чиновника, который принял меня с выражением лица человека, страдающего зубной болью. «Разве я лишен прежнего права выбора нового места жительства?» – начал я свой разговор. «Нет, ни в коем случае». – «Тогда я выбираю Самару». – «Завтра дам вам ответ», – после некоторого замешательства ответил мой собеседник. Я наивно полагал, что из Самары мне будет легче выбраться на волю.

Наутро на доске объявлений университета я прочел, что меня снова приглашают к ректору. В его

кабинете сидел мой научный руководитель и указанный партийный чиновник, который в дружелюбной форме настоятельно стал угрожать мне не отказываться от Алма-Аты: «Товарищ, вы не представляете себе, какое это прекрасное место с мягким южным климатом, почти курорт. И в то же время это культурный и политический центр Казахстана. Там имеется педагогический институт, в котором вы легко найдете себе работу по специальности». Я выразил ему признательность за совет, но тут же возразил, что я и моя жена не привыкли к жаркому климату, который неадекватно может сказаться на нашем здоровье. К тому же у нас имеется полторагодовалый ребенок, и нам бы лучше подошел климат Самары. К тому же в этом городе больше, чем в Алма-Ате, высших учебных и научных учреждений, в которых я смог бы подыскать себе и жене работу по специальности. Мои аргументы оказались обоснованными, и на его лице выразилась некоторая озабоченность. Он тут же сменил тактику и начал ссылаться на моего научного руководителя, который якобы хорошо знает товарища Шаранговича: «Ваш земляк возглавляет в Казахстане Комиссию партийного контроля, и я уверен, что он поможет вам решить все бытовые и профессиональные трудности. И даже если бы вас исключили из партии, вы все равно найдете в Алма-Ате работу». Это были весьма настоящие слова. До этой встречи мне уже было известно, что во время начавшихся репрессий коммунистов перед арестом, как правило, предварительно исключали из партии. Во время данной беседы мой непосредственный руководитель не проронил ни слова, как бы соглашаясь со всем, что говорил партийный начальник.

Свой ответ моим собеседникам я начал в довольно резкой форме: «Какое значение в данном вопросе имеют частные знакомства? Допускаю даже, что дадите мне какие-нибудь рекомендательные письма. Но не председателю же Комиссии партийного контроля товарищ Шарангович должен решать мои проблемы. До сих пор я их решал сам». В ответ партийный руководитель улыбнулся, но резко заявил: «Никаких рекомендательных писем, товарищ, вы не получите и должны в указанные сроки выехать в Алма-Ату». И тут впервые заговорил мой научный руководитель: «Не такие, как вы, а более видные особы проживали в этом курортном городе (явно намекая на Троцкого)». «Выходит, я потерял право выбора места жительства?» – «Нет, не потеряли». – «В таком случае пишу жалобу». – «Можете писать сколько угодно жалоб, но лучше сделайте то, что мы вам советуем, и не мешкая». Я вышел из кабинета, стукнув дверью.

Повторная аудиенция у ректора

«Товарищ Менке, хочу вас предупредить, что ваш сын не может оставаться в университетских яслях дольше вашего пребывания в Москве». – «Товарищ ректор, не могу же я брать его с собой, не имея в Алма-Ате квартиры». – «Вам там дадут квартиру». – «Вспомните, товарищ ректор, как по приезде в Москву вы тоже должны были дать мне квартиру, а сколько месяцев мне пришлось ждать! Я

даже не знаю, кто в Алма-Ате обязан давать мне квартиру и не придется ли нам с женой и маленьким ребенком ютиться на вокзале или в переполненной, как везде, гостинице? Там у меня, в отличие от Москвы, нет даже знакомых, у которых можно было бы временно остановиться». Ректор тут же меня прервал и заявил: «Еще раз повторяю, что ребенок не может оставаться в яслях дольше указанного срока вашего отъезда в Алма-Ату». Из его слов я понял, что всех этих высших партийных чиновников меньше всего волновала судьба моей семьи. Они надеялись, что с маленьким ребенком мы будем связаны по рукам и ногам и станем неспособными к принятию каких-либо решительных действий.

Окончательное решение

Я понимал, что в Алма-Ате, вдали от знакомых и друзей, меня могут ожидать любые неприятности. В первую очередь меня исключат из партии, учитывая мое буржуазное происхождение, оставят без работы и превратят в «лишнего» – человека, обреченного на голодную смерть. Побег из Алма-Аты практически невозможен, тем более если мы уедем туда всей семьей. Мои прежние надежды переправить ребенка к бабушке в Польшу оказались тщетными. Не могло быть и речи, чтобы она приехала за ним в Москву туристкой и забрала внука с собой. Я не мог бежать один, оставив жену с ребенком в Москве. В «стране социализма» до сих пор бытует монгольское средневековое право коллективной ответственности, так называемая круговая порука. Моя жена оказалась бы в тюрьме или в ссылке, а ребенок – в детдоме. В нашем случае нельзя было оставить ребенка знакомым или друзьям, чтобы потом забрать его через Красный Крест. Такой простой выход из положения возможен в любой капиталистической стране, но не в СССР. Этим мы подвергли бы своих друзей преследованию ГПУ. Единственным правильным решением было бы поместить нашего сына в какое-нибудь приличное детское учреждение, а

самим бежать и уже через Красный Крест вернуть его.

После разговора с ректором не могло быть и речи, чтобы оставить нашего мальчишку в яслях университета. Моя жена давно стремилась поместить сына в более благоустроенный детский комбинат при Академии имени Фрунзе и стояла там на очереди. На сей раз нам повезло: в этом комбинате оказалось свободное место, и мы без особых хлопот устроили там нашего малыша. Мы прощались с ним с большой грустью в душе, но у нас теплилась надежда на возвращение нам нашего сыночка через Международный Красный Крест. Опытная няня посоветовала нам уходить незаметно, когда мальчик будет увлечен игрой. Она же предложила принести ему запасные ботиночки для прогулки. Но ни в одном детском магазине Москвы таковых не оказалось. Пришлось купить на рынке ботиночки больше по размеру, которые сестра-хозяйка приняла, пообещав сама решить эту проблему...

...«У западного читателя может возникнуть удивление, почему столь настоятельно молодые родители Страны Советов стремились поместить своих малолетних детей в детские ясли или сады? Неужели у них были приглушены родительские чувства? Совсем нет. Ответом могут служить мои длительные наблюдения за жизнью простых советских граждан в Москве. Они показали, что основной причиной указанного стремления являлся низкий уровень жизни этих людей, буквально у черты бедности, и стесненные квартирные условия. Последствия страшного голодомора этого периода отразились и на жизни москвичей. Москва стала не только перенаселенным городом, но испытывала затруднения с продовольственным обеспечением. Маленьких детей в яслях и детских садах кормили лучше, чем это могли позволить себе их родители. Мы с женой не испытывали подобных затруднений. В столовых Коммунистического университета и Академии имени Фрунзе продукты были достаточно. Но няня, которую нам порекомендовали, была весьма невежественна и постоянно протрунчивала нашего ребенка, который перестал болеть только после помещения его в ясли.

Комментарий автора

Польские газеты того времени широко освещали политические события в Советском Союзе и, в частности, темы сталинского террора и страшного голодомора. Так, например, газета «Robotnik» («Рабочий»), орган Польской социалистической партии (ПСП), писала о терроре под броским заголовком «Rewolucja rozgaza swoich dzieci» («Революция пожирает своих детей»). Но наиболее подробно эти и другие события в СССР освещала газета «Русское слово», издаваемая в Вильне. Мой отец хоть и называл эту газету белогвардейской, но часто покупал по очереди с другими мужиками. Все они недавно вернулись из беженцев в России, и русский язык им был более привычен. В ответ на эти и другие публикации польских газет подпольные листовки КПЗБ, которые активно распространял мой отец, в своих лживых статейках сообщали о голодающих крестьянах Виленщины. А террор и голод в СССР, по их мнению, – это «досужие выдумки пилсудчиков». Так думали многие жители моей деревни, одуряемые советской пропагандой. И даже рассказы о голодоморе редких перебежчиков из Восточной Украины, публикуемые в польских газетах, не смогли их в то время переубедить.

И вот я подхожу к главному вопросу. Листовками Коминтерна были обмануты простые мужики, но почему в эту ложь легко верили интеллигентные образованные люди? Почему выпускник экономического факультета Виленского университета Леон Менке проглотил эту дьявольскую пропагандистскую наживку, а теперь изо всех сил пытается выбраться из страны своей прежней мечты, страны белого рабства, как ее назвал Франтишек Алехнович, промучившийся семь лет в соловецких лагерях?

(Окончание в следующем номере.)

ДАВЕДАЧНАЕ БЮРО СПАЖЫЎЦОЎ

На пытанні чытачоў адказвае старшыня Пухавіцкай раённай арганізацыі ГА “Беларускае таварыства абароны правоў спажывцоў” Васіль ВАЛАСЮК.

На спадабуйся санаторый

Купіла пуцёўку ў санаторый, але мяне не задаволіла якасць аказаных там паслуг. Сразумела, што кампенсцыю я някую не атрымаю, але што рэальна можна зрабіць у такой сітуацыі?

Ірына ЛЯШКЕВІЧ, г.Касцюковічы.

– Заявіце патрабаванні з прэтэнзій. Дарэчы, маеце права нават запатрабаваць кампенсцыю маральнага ўрон, і я параіў бы вам лепш звярнуцца да юрыстаў з таварыства абароны правоў спажывцоў.

На рынку не даюць касавы чэк

На нашым адкрытым рынку прадаюць садавіну і гародніну, але не было ніводнага выпадку, каб нехта мне выдаў чэк. Хіба гэта правільна?

Алеся К., Мінск.

– Безумоўна, няправільна, бо чэк – гэта дакумент, які пацвярджае факт пакупкі. Маеце поўнае права патрабаваць яго.

У ёгурта – незвычайны прысмак

Набыла ёгурт, які заўсёды купляю, але ў яго аказалася нейкі незвычайны прысмак. Дзе можна праверыць тавар?

Алена КУПІНІЧ, г.Маладзечна.

– Звярніцеся ў санітарна-эпідэміялагічную службу вашага горада.

ДЛЯ ВЯСЁЛАЙ КАМПАНІІ

Прыйшоў на вяселле наш сваток

Словы і музыка народных.

Прыйшоў на вяселле наш сваток, Павязашы крыжам ручнічок.

2 разы

Аж казалі: сват наш вельмі харош, Аж у свата доўгі буслаў нос...

2 разы

Аж у свата лыса галава, Ды казіла рыжа барада.

2 разы

Плавае па хаче, як таран, Лыпае вачыма, як баран.

2 разы

Калі, сват, гарэлка не дасі, Караваю трасцу ты з'ясі.

2 разы

Прыйшоў на вяселле наш сваток, Павязашы крыжам ручнічок.

2 разы

ВЫСТАВА

Памяці святароў...

Сёння ў Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны адкрываецца выстава “Святы крыж супраць сваіх”, прысвечаная супраціўленню каталіцкіх і праваслаўных святароў у перыяд гітлераўскай акупацыі.

Выстава расказа пра каталіцкіх і праваслаўных святароў, якія на беларускіх землях удзельнічалі ў супраціўленні гітлераўскім акупантам, супрацоўнічалі з падполлем, ратавалі яўрэяў, падтрымлівалі і бескампрамісна станавіліся на абарону мясцовага насельніцтва, падчас цаной уласнага жыцця. Многія святары, постаці якіх прадстаўлены ў рамках выставы, праз сваю дзейнасць загінулі пакутніцкай смерцю – у Калдычэўскім лагеры смерці або на тэрыторыі сваіх прыходаў, выконваючы штодзённыя абавязкі.

Каталіцкіх святароў, якія сталі ахвярамі фашызму, ацаніў Папа Рымскі Іаан Павел II, прылічыўшы многіх пакутнікаў беларускай зямлі да ліку блашаваных. Некалькі з падполлем, ратавалі яўрэяў, падтрымлівалі і бескампрамісна станавіліся на абарону мясцовага насельніцтва, падчас цаной уласнага жыцця. Многія святары, постаці якіх прадстаўлены ў рамках выставы, праз сваю дзейнасць загінулі пакутніцкай смерцю – у Калдычэўскім лагеры смерці або на тэрыторыі сваіх прыходаў, выконваючы штодзённыя абавязкі.

Адкрыццё выставы “Святы крыж супраць сваіх” адбудзецца 12 снежня ў 17.00.

ВЗГЛЯД

1800 мест в зале, а Пинигину кресла не нашлось

Это были в чем-то даже уникальные гастролы. Единственный спектакль – чеховскую “Чайку” в постановке главного режиссера Николая Пинигина – Купаловский театр показал в Китае пять раз в четырех городах: Гуаньчжоу, Сянмыне, Чжухае и Цзинане. В итоге в Поднебесной купаловцы пробыли 20 дней ноября. Наши актеры работали в громадных зрительных залах – других в Китае просто нет, как нет и традиции психологического театра. Театральные здания там строятся для музыкальных спектаклей и симфонических концертов, приглашаются лучшие музыканты мира – Баренбойм, Нетребко,

Мацуев... Пришлось приспособиться играть тонкий чеховский шедевр практически в футуристических ангарах. Правда, начиненных фантастически хорошей театральной аппаратурой.

Николай Пинигин, восхищенный и озадаченный одновременно, рассказывает о только что завершившихся гастролях Купаловского театра в КНР:

– Мы побывали на другой планете! Работать было трудно, потому что театральные залы огромные, не для драмы. Китайцы традиционно отдают приоритет музыкальному искусству, их театры почти везде так и называются – “опера-хауз”. Как правило,

это очень красивые современные архитектурные сооружения с уникальной акустикой и новейшим театральным оборудованием, поэтому каждое “чи-ши” слышно на огромном расстоянии вплоть до последнего кресла. И мы, естественно, работали на живом звуке, без микрофонов.

В городе Гуаньчжоу – центре легкой промышленности с населением в 18 миллионов человек (вторым по величине городе Китая) – мы выступали в театре на 1800 мест. Но зал был полон под завязку, я даже не смог найти для себя место в зале. После спектакля нам кричали “Браво!” и “Ура!”, брали автографы у артистов. Гуаньчжоу вообще рез-

ко отличается от, скажем, южных городов страны: он более европеизированный, там несколько университетов, там чувствуется, что выросло новое поколение китайцев, которое мощно идет вперед, учится. Из старшего поколения в театре я не видел никого. На спектакли к нам приходила молодежь – люди 30–35 лет.

О материальной стороне гастролей. Большую часть расходов взяла на себя китайская сторона. Мы жили только в 5-звездочных отелях, из города в город ездили по скоростным железным дорогам на суперпоездах или летали на самолетах. Так как декорации за нами следовали на авто-

мобилях и на дорожку машинам требовалось 2–3 дня, то у артистов было время и отдышаться, и оглядеться, адаптироваться.

Почему Чехов? Это выбор организаторов гастролей. Во-первых, Антона Павловича Чехова китайцы изучают в школах. Во-вторых, поскольку у них очень мощно развивается экономика, они озабочены проблемами коммуникации с европейцами. Перед ними стоит такая задача: если мы хотим работать в Европе, мы должны знать культуру и ментальность ее жителей. И сейчас китайцы тратят большие деньги, чтобы воплотить в жизнь этот тезис.

Елена МОЛОЧКО.

АСОБА

Жыў паэт на дзятлаўскай зямлі...

Да 80-годдзя з дня нараджэння Яўгена Мацвеева

вершаў і з горыччу пісаў:

І за кахце же грехи
Сидят в тюрьме мои стихи?

І толькі ў 1997 годзе ўбачыў свет яго зборнік пад назвай “Укажце сэрце мне дарогі”. Вялікую дапамогу і падтрымку ў гэтай важнай справе аказалі жыхары райцэн-

тра Эдуард Кулеш, Пётр Кучынскі, Сяргей Чарнікевіч, Станіслаў Жульпо. Яўген Аляксеевіч быў біз-мерна ўдзячны ім.

Потым грошы на выданне таленавітых вершаў Мацвеева выдзяляў Дзятлаўскі райвыканкам, а два апошнія – сёмы і восьмы

зборнікі – выдалі пасля смерці аўтара яго жонка і сын.

Рускі чалавек, які нарадзіўся ў невялічкім латвійскім вёсцы Ракітна (зараз – Пскоўская вобласць Расіі), ён усім сэрцам палюбіў Беларусь. І тады, калі вычуўся ў Мінскім медыцынскім інстытуце, і тады, калі прыехаў працаваць у Наваельню, беларуская прырода, звычкі, мова нашага народа сталі яму блізкімі і дарагімі. Яўген Аляксеевіч валодаў нашай чароўнай, мілагучнай мовай дасканала, бо лічыў, што жыць у краіне і не ведаць яе мовы проста ганебна. І думаецца: а ці многія беларусы, што нарадзіліся і ўсё жыццё жывуць у Беларусі, ведаюць яе так, як ведаў ён, рускі чалавек?

Апоед пра Яўгена Мацвеева суправаджаў жывой музыкай, песнямі, якія разам з выканаўцамі спявалі ўсе прысутныя. На вялікі экран экспанаваліся фотаздымкі – Яўген Аляксеевіч у розных гадах, з сям’ёй, з сябрамі, дзівосная

беларуская прырода. Таксама быў паказаны відэазапіс інтэрв’ю, які Тамара Уладзіміраўна Крывеня брала ў людзей, што добра ведалі цудоўную сям’ю Мацвеевых. Усе як адзін казалі, што Яўген Аляксеевіч быў вельмі добразычлівы, сціплы, спагадлівы чалавек, ніколі не адмаўляў у дапамозе. Упаваны яму была і жонка Ніла Іванаўна – таксама доктар, вельмі адукаваная, прыгожая жанчына. Сваёй прафесійнай зацікавілі і сына Алега, які ўжо шмат гадоў лечыць людзей.

З уласнымі вершамі, прысвечанымі Мацвееву, выступілі Раіса Лакіза, Вера Хрышчановіч, добры твор прачытала Лідзія Нічыпар. Георгій Шундрык і Алена Абрамчык прачыталі свае пераклады мацвееўскіх вершаў на беларускую мову.

Прыехалі на гэта мерапрыемства і сябры Яўгена Аляксеевіча з Мінска, Полацка, Гомеля. Яны таксама выступілі з успамінамі, прачыталі свае творы.

Пабывалі мы і на Наваельненскіх могілках, дзе побач са сваімі матулямі знайшлі вечныя спачын Ніла Іванаўна і Яўген Аляксеевіч. Усклалі кветкі, сказалі добрыя словы светлай памяці.

Гэтым летам на Дзень вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў імя Яўгена Мацвеева было занесена ў Кнігу гонару Дзятлаўскага раёна, якая знаходзіцца ў гісторыка-краязнаўчым музеі.

42 гады з адвездзеных яму лёсам 67 працяжыў Яўген Аляксеевіч у Наваельні і амаль да апошняга працаваў.

...Калі мы вярталіся ў Дзятлава, Георгій Шундрык з сумам сказаў:

– Вельмі шкада, што ён пайшоў з жыцця так рана. Колькі яшчэ мог бы напісаць цудоўных вершаў і наогул дапамагчы людзям!..

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

На здымках: Удзельнікі мерапрыемства (злева направа) Валерыя Петрыкевіч, Георгій Шундрык і Фёдар Красюк ля Наваельненскіх могілак, дзе пахаваны Яўген Мацвееў.

Дом у Наваельні, дзе жыў паэт.

МЕДИЦИНА

Смогут ли ученые выращивать новые сердца в лабораториях?

Не прошло и 50 лет, как пересадка сердца, впервые сделанная доктором Кристианом Барнардом, стала вполне рутинной процедурой. Но как будет развиваться медицина дальше? На что будут способны кардиохирурги в будущем?

Смогут ли ученые выращивать новые сердца в лабораториях? Или же кардиохирурги смогут использовать генетически модифицированные сердца животных для пересадки в тело человека?

Скорость прогресса в медицине поражает.

«Я попал в эту ловушку, когда в первый раз увидел пересадку сердца в 1986 году. Мне было 18 лет, – говорит Андре Симон, глава отделения трансплантации сердца и легких при больнице Харфилд в Лондоне. – Там было два хирурга. Я видел, как они завязывают узлы, но их пальцев не было видно – так быстро они работали.

Это было одновременно странно и удивительно. К тому времени уже заканчивалась «ковбойская» эпоха в кардиохирургии. Это были другие времена. Я помню, что в офисе тогда повсюду были окурки и пустые бутылки пива. Но с тех пор все изменилось. Стало гораздо лучше, потому что сейчас мы можем делать вещи, которые были недоступны нам тогда. Но мы частично потеряли способность раздвигать границы возможного. А раздвигать границы необходимо, так как число донорских органов – около 200 в год по всей Великобритании – в разы меньше, чем требуется. Каждый год около 2 тысяч человек умирает от сердечной недостаточности, так как не могут дожидаться донорского сердца».

Исследователи теперь надеются, что смогут использовать стволовые клетки для того, чтобы

выращивать в лаборатории сердечные мышцы.

«Для того чтобы вырастить целое сердце, необходимы сотни миллионов клеток, – говорит доктор Дорис Тэйлор, директор Центра биотехнологий клеток и органов при Техасском институте сердца в Хьюстоне. – И мы это уже можем делать... Моя цель – создать в течение ближайшего полугодия два или три сердца, чьи мышцы сокращались бы с достаточной частотой, чтобы их можно было пересадить больному животному, скажем, корове».

Доктор Тэйлор и ее коллеги работают со свиньями. Они извлекают клетки из мышечной ткани сердца этих животных, а затем выращивают новые сердца при помощи стволовых клеток.

Они надеются, что в обозримом будущем им удастся присоединить выращенное сердце к больному, чтобы со временем новое сердце, сделанное в лаборатории, взяло на себя всю нагрузку.

«Мы обнаружили, что (стволовые) клетки приобретают характеристики той части тела, в которой они оказываются», – говорит доктор Тэйлор.

Но кардиоторакальный хирург Джон Дарк предупреждает, что все это может оказаться ложными надеждами. «В прошлом мы видели, как у людей появлялись очень интересные идеи, – говорит он. – 20 лет назад мы все думали, что вот-вот сможем брать органы свиней и привезать к ксено-трансплантации. И хотя в этой области многое было достигнуто, мы до сих пор не добились результатов. 10 лет назад многие говорили о возможности использования стволовых клеток для лечения сердечных мышц. Но результаты клинических исследований не

оправдали надежд: функции сердца улучшались лишь на несколько процентов».

Альтернативой выращиванию сердец в лаборатории остается улучшение существующих устройств, которые помогают пациентам оставаться живыми до тех пор, пока не найдется необходимый трансплантат. Так, например, сердечная помпа, которая помогает левой стороне сердца исполнять свои функции, еще недавно была громоздким аппаратом, который подсоединяли к телу человека. Сейчас это маленькое устройство, работающее на батарее, которое можно вживить в грудь человека. Во время первого года работы это устройство дает эффект не хуже, чем пересадка сердца.

С каждым годом эти устройства совершенствуются и работают все лучше, но при этом остается риск инфекций. Жить с таким

устройством также непросто.

Возможно, следующим шагом в развитии этой области медицины станут механические сердца? Андре Симон думает, что да. «Я могу себе представить такое устройство, и если оно будет производиться массово, то оно будет достаточно дешевым, – говорит он. – Это будет как кардиостимулятор – его можно будет приобрести, как новый iPhone. Нам следует лишь добиться того, чтобы это устройство не приводило к образованию тромбов или инсульта и чтобы оно работало на все 100 процентов».

Кроме того, сейчас исследователи пытаются найти способ сохранять сердце донора на более длительный период времени. На данный момент пересадка сердца должна осуществляться в первые три часа после получения органа, в противном случае оно может не

прижиться. Сейчас сердце донора останавливают и держат во льду. Но недавние эксперименты показали, что если все еще быстрое сердце наполняется теплой кровью, то его можно хранить вне тела гораздо дольше – до 12 часов.

Ученые надеются найти возможность хранить сердца доноров вплоть до одного месяца. Это в свою очередь облегчит процесс предоставления пациентам подходящих для них сердец.

Скорее всего, в будущем процесс пересадки сердец будет улучшен не благодаря какому-то одному открытию, а комбинации разных открытий.

Последние 50 лет доказали: то, что еще недавно казалось невозможным, становится обыденным. Кевин ФОНГ, консультант-анестезиолог при больнице Университетского колледжа Лондона.

РЭДКІ ВЫПАДАК

Унікальны футбаліст з «МакДональдса»

Ноччу Аляксей ДРАЧОЎ працаваў у рэстаране, а днём гуляў за каманду “Крумкачы”.

Аднойчы падчас візіту ў Мінск галоўны трэнер зборнай Люксембурга распавёў, што за нацыянальную каманду выступаюць не толькі прафесіяналы, але і аматары – пашталёны, банкаўскія служачыя, настаўнікі. Адным словам, людзі, якія гуляюць за нацыянальную каманду, але пры гэтым дзе-небудзь працуюць альбо вучацца.

У Беларусі ўсе футбалісты вышэйшай лігі лічаць сябе стопрацэнтнымі прафесіяналамі і зарабляюць на жыццё толькі футболом. Праўда, у выніковай табліцы адборачнага турніру да чэмпіянату свету люксембургскія “пашталёны” аказаліся вышэй за беларускіх “профі”, якія занялі апошні радок.

Выпадак з Аляксеем Драчовым – рэдкае выключэнне. І размаўляем мы з ім менавіта ў “МакДональдсе”, дзе Аляксей займае пасаду інструктара вытворчага навучання ў начную змену...

“Я не ведаю больш ігракоў у нашым першынстве, якія ў волны ад футбала час працавалі б гэтак жа пайнацэнна, як я, – кажа суразмоўца. – Увогуле, у мяне плаваючы графік працы – у сярэднім трэба за месяц адпрацаваць 18–20 змен. Работа толькі ноччу – у мае абавязкі ўваходзіць прафесійна-тэхнічнае абслугоўванне абсталявання і навучанне новых работнікаў. Адным словам, рыхтуем рэстаран да ранішняга адкрыцця”.

Аляксей скончыў Універсітэт фізікультуры па спецыяльнасці “трэнер па футболе, выкладчык па фізічнай культуры”, але трэнерам працаваць не захачеў.

“Нека адна высокая дзяржаўная чыноўніца заявіла, што 130 рублёў для маладога спецыяліста – гэта нормальныя грошы, – пры гэтых словах мой суразмоўца ўсміхаецца. – Я на гэты конт маю ініае меркаванне. Безумоўна, пасля заканчэння ўніверсітэта мяне маглі б пазычылі час падтрымліваць фінансавы бацькі, але, на мою думку, здароваму хлопцу павінна быць сорамна казаць маці: “Дай грошай”. Таму спачатку працаваў у лагістычным цэнтры на складах, затым падаўся ў “МакДональдс”, застаюся там ужо чацвёрты год. Не так даўно сустракаліся з аднакурснікамі, распавядалі, хто

і дзе ўладкаваўся. Нехта працуе выкладчыкам фізікультуры ў школе, хтосьці буць прадае ў магазіне...”

Да апошняга часу хлопцё гуляў у аматарскай футбольнай лізе, але нека ўбачыў на адным спартыўным рэсурсе інтэрв’ю заснавальніка “Крумкачоў” Дзяніса Шунто. Той скардзіўся, што ў дубіруючым складзе “Крумкачоў” не хапае ігракоў.

“Вырашыў праняваць сваю кандыдатуру, – успамінае футбаліст. – Прыйшоў на прагляд

на трэніроўку, залічылі ў склад каманды. Шчыра кажучы, фінансавы бок мяне не вельмі цікавіў, а апошнія два гады я наогул гуляў практычна бясплатна. Мінімальна нешта атрымліваў, але, калі ездзіў на сваёй машыне на

трэніроўкі, то заробак нават не “адбіваў” страты на бензін. Аднак для мяне куды больш важны быў сам футбольны працэс. Сёлета дэбютаваў у вышэйшай лізе і ў матчы з “Віцебскам” правёў на полі ўсё 90 хвілін. Дарэчы, вынік быў нічыіны – 2:2. Фізічна складана даваўся, таму што днём раней гуляў і за дубіруючы склад каманды. Добра яшчэ, што напярэдадні ў рэстаране далі два выхадныя, хаця такое ішчасце выпадае не заўсёды. На працу я прыходжу ў 23.00, змена – да 7 гадзін раніцы. Памятаю, гулялі ў гасцяках з брэсцкім “Дынама”, матч быў адразу пасля работы. Таму паспаць удалося толькі ў аўтобусе на дарозе ў Брэст”.

У “МакДональдсе” нармальна ўспрынялі сітуацыю, што іх работнік будзе выступаць у вышэйшай лізе чэмпіянату Беларусі па футболе, і з гэтай нагоды нават жартуюць.

“Некаторыя кажучы: вось, маўляў, якія футбольныя кадры ў рэстаране падрыхтавалі! – праягвае Аляксей. – Сачылі за маім дэбютам, натуральна, што ў “Крумкачоў” з’явіліся новыя балешычкі. А хтосьці і да гэтага часу не ведае, што я іначэ і футбаліст. Зрэшты, у “МакДональдсе” цудоўны калектыв, і ўсе мяне падтрымліваюць. Дарэчы, у “Крумкачах” атмасфера таксама неверагодна цудоўная. Ва ўсіх нямна грошай, усе ў аднолькавым

станавішчы. І гэта, відаць, моцна аб’ядноўвае. Асабіста я восьм месяцаў зусім не атрымліваў заробак, але ж у мяне была асноўная работа, якая і прыносіла даход. Хаця мне цяжка ўявіць, як можна наогул жыць без грошай. Таму ж украінскаму легіянеру Яраславу Багзюну трэба было і кватэру ў Мінску здаймаць, і харчаванне... Магчыма, клуб дапамагаў нейкім чынам. Кіраўніцтва абяцае, што знойдзе фінансы, але ж дакладна не вядома, як будуць далей раззортвацца падзеі. Але, калі з ініага боку паглядзець на сітуацыю, то “Крумкачы” не дзяржаўныя грошы выкарыстоўваюць, а разлічваюць толькі на свае сілы. Натуральна, даводзілася складацца.

І футбалісты разумелі сітуацыю, гатовы былі дацярпець да канца сезона. Дарэчы, нягледзячы на тое, што “Крумкачы” ў гэтым сезоне часцей прайгравалі, чым атрымлівалі перамогі, балешычкі падтрымлівалі нас да канца і ніколі, што называецца, не грукалі палкамі ў вокны”.

Кантракт з клубам у Аляксея Драчова закончыўся 30 лістапада, але ён гатовы выступаць за “Крумкачоў” і далей.

“Калі буду запатрабаваны, то рады дапамагчы камандзе, – кажа ён. – Калі не, то чысцэнтруюся на працы ў “МакДональдсе”. Тым больш што заробкі там разоў у 14 большыя, чым у “Крумкачах”...”

Алесь СІВЫ.

Усадзьба

ДЕЛИМСЯ ОПЫТОМ

Картофель не болеет

Семенные клубни картофеля сразу же после уборки мою в крепком растворе марганцовки. Затем раскладываю их на несколько дней на солнце. Когда поверхность их слегка позеленеет, убираю для хранения в подвал: там температура 3–5 градусов.

Весной за месяц до посадки достаю картофель из подвала для проращивания. Замачиваю его в ванне при комнатной температуре. Это, на мой взгляд, необходимо, так как за время хранения клубни теряют много влаги. Затем раскладываю их на свету в два слоя на полиэтиленовой пленке. Влажность в помещении низкая, а температура 24 градуса, поэтому каждый день обильно смачиваю их один-два раза из пульверизатора.

Через две недели проращивания обрабатываю картофель микроэлементами. Для этого насыпаю пятую часть литровой банки золы, доверху наливаю воду и настаиваю сутки. Затем воду сливаю и опрыскиваю этим раствором картофель.

Еще через неделю второй раз опрыскиваю. Для этого в 10 литрах воды растворяю медный купорос, борную кислоту, марганцовку (по ½ чайной ложки).

На сотку земли с осени вношу 600–700 граммов навоза, а весной – три трехкилограммовых пакета нитроаммофоски.

Клубни высаживаю на глубину 8–10 см, дважды окучиваю их и, если стоит сухая погода, два раза поливаю. Один раз – при появлении ботвон, второй раз – через неделю.

При такой подготовке клубней к посадке картофель ничем не болеет. Урожай всегда высокий.

Александр РУДАКОВ.

Гродно.

ОГОРЧАЕМСЯ НЕУДАЧЕЙ

Капуста меня не радует

Органических удобрений у меня нет, поэтому капусту выращиваю только на минеральных. Да и почва для нее, видимо, не подходит. Возможно, это и является причиной низких урожаев. А что ей нужно, расскажите, пожалуйста.

Юлия МАКАРЕВИЧ.

г.Барановичи.

Белокочанную капусту лучше выращивать на легкосуглинистых и супесчаных почвах; торфяники и тяжелосуглинистые почвы для нее малопригодны.

Ранние сорта капусты по сравнению с поздними сильнее поражаются килой, поэтому их необходимо выращивать на незакисленных почвах с pH 6,5–7,2.

На среднекультурных почвах дерново-подзолистых почвах ранняя капуста хорошо отзывается на применение органических удобрений, внесенных с осени. Если органические удобрения осенью не вносились, то вносят перегной из расчета

200–300 г в лунку.

Средние и поздние сорта белокочанной капусты характеризуются очень высоким потреблением питательных веществ в течение длительного времени, поэтому они требуют обильного удобрения на протяжении всего периода вегетации. Поздние сорта капусты потребляют много влаги, поэтому хорошо растут на увлажненных суглинистых и торфяных почвах при поливе.

Оптимальная реакция почвенной среды для средних и поздних сортов капусты на подзолистых и дерново-подзолистых почвах 6,6–7,5, на торфяниках – 5,0–5,5. Капуста хорошо отзывается на извесь, которую можно вносить непосредственно

под растения осенью или весной за 2–3 недели до посадки.

Средние и поздние сорта белокочанной капусты почти на всех почвах (кроме низинных торфяников) хорошо отзываются на внесение органических удобрений. Однако один навоз не может в достаточном количестве обеспечить капусту питательными веществами, так как разложение навоза в почве и высвобождение из него доступных для растений элементов питания происходит медленнее, чем возрастает потребность растений в питании. Вследствие этого капуста растет лучше при совместном внесении под нее органических и минеральных удобрений, особенно азотных.

ПОЛЕЗНЫЕ СОВЕТЫ

А вы застраховали дачу?

Как правило, страховые компании предлагают стандартный набор так называемых страховых случаев и соответствующее им возмещение ущерба. Стандартный пакет случаев включает пожар, противоправные действия третьих лиц (разбитие стекла, изуродованные двери или оконные рамы и т.д.), кражу, стихийные бедствия (наводнение, ураган, землетрясение), падение деревьев на крышу.

Нелишне застраховать и движимое имущество (мебель, бытовую технику). Подскажем маленькую хитрость. Можно оценить все имущество, скажем, в три тысячи рублей. Если нехороший человек украдет ваш любимый телевизор, возмещения от компании можете и не дожидаться – оставшееся имущество без телевизора просто будет оценено в те же три тысячи. Поэтому советуем отдельно указать ценные вещи (телевизор, холодильник, пылесос) и зафиксировать в договоре их стоимость. Включите в перечень имущества и дорогой инвентарь – мотоблок, газонокосилку, деревообрабатывающий станок.

Если позволяют средства, обезопасьте и другие строения на участке – хозблок, гараж, баню. Правда, тариф за баню выше, чем за дом, – риск потерять ее в результате пожара, согласитесь, выше.

СЕМЕЙНАЯ ФЕРМА

Чем кормить овец зимой

Чтобы приучить овец к зимнему корму, начинают давать им солому на ночь. Следует каждый день прибавлять к соломе и другой сухой корм. Вместе с тем необходимо с каждым днем выгонять овец на более короткое время в поле, так как в осенние дни роса высыхает плохо.

Не все сорта соломки годны для овец. Так называемая чисто вымолоченная солома, имеющая в себе мало зерен и других мелких частиц, менее пригодна для их корма. Лучше всего житная солома, затем пшеничная, овсяная и ячменная. Наиболее питательная солома получается из стручковых растений, а именно: гороха, бобов, вики, гусиноного или мышиного гороха и гречихи. Важно, чтобы солома была вовремя сжата, то есть не перестояла в поле и не перезрела. Чем старше солома, тем более тверды ее волокна, и потому она менее питательна. Вот почему до половины зимы нужно давать в корм больше соломки, чем сена.

При отсутствии сена простым овцам дают барду, картофель, хорошо перетертую гороховую солому, меринсовым овцам – смесь ржаной соломки с сеном.

Чем больше овцы будут получать сочного корма (огородную зелень), тем легче содержать их зимой без сена. Солома может тогда заменить его. При этом необходимо делать исключение для молодых и годовалых ягнят, требующих большего и лучшего корма, чем старые овцы. В случае же отсутствия сена его можно заменять густой бардой, но только на короткое время и в крайних случаях. Вообще же оставлять овец совсем без сена рискованно для их здоровья.

Раздел ведет агроном Федор ВЕРАВОЙША.

МАЗАІКА

Разбіліся на пары

Учора прайшла жараб’ёўка 1/8 фіналу Лігі чэмпіёнаў па футболе.

Сфарміраваліся наступныя пары: “Ювентус” (Італія) – “Тотэнхэм” (Англія), “Базэль” (Швейцарыя) – “Манчэстэр Сіці” (Англія), “Порту” (Партугалія) – “Ліверпуль” (Англія), “Севілья” (Іспанія) – “Манчэстэр Юнайтэд” (Англія), “Рэал” (Мадрыд, Іспанія) – ПСЖ (Францыя), “Шахцёр” (Украіна) – “Рома” (Італія), “Чэлсі” (Англія) – “Барселона” (Іспанія), “Баварыя” (Германія) – “Бешыкташ” (Турцыя).

Матчы 1/8 фіналу пройдзю 13–14, 20–21 лютага, гульні ў адказ – 6–7 і 13–14 сакавіка.

Нагадаем, што фінал пройдзе 26 мая ў Кіеве.

Згубіў патроны

На этапе Кубка свету ў аўстрыйскім Хохфільцэне беларусаў знялі з дыстанцыі падчас мужчынскай эстафеты.

На старце беларускі біятліст Максім Варabei спачатку зацапіўся лыжай за нагу саперніка і паваліўся. Магчыма, у выніку гэтага падзення спартсмен згубіў патроны, бо на другім агнявым рубяжы папрасіў патроны ў судзіі.

Усё гэта прывяло да таго, што на трэцім этапе лідары абганалі беларусаў на кола, і арганізатары знялі нашых біятлістаў з гонкі.

Назбіралася...

Футбольны барысаўскі БАТЭ сёлета забіў у ёўракубах 4,2 млн ёўра.

За ўдзел у кваліфікацыі Лігі чэмпіёнаў (у 2-м і 3-м раўндах) барысаўчане атрымаюць 740 тысяч ёўра. У групавы раўнд каманда Аляксандра Ермаковіча не трапіла, за што яна мусіць атрымаць “выплату салідарнасці”, а гэта яшчэ 260 тысяч ёўра.

За тое, што БАТЭ патрапіў у групавы раўнд Лігі Ёўропы беларускі клуб забіў 2,6 млн ёўра. Там каманда набрала 5 ачкоў (дзве нічыі і адна перамога), а гэта яшчэ 600 тысяч ёўра (240 і 360 тысяч).

Такім чынам барысаўчане забілі ў ёўракубах прыблізна столькі грошай, колькі складае іх гадавы бюджэт.

Адрас рэдакцыі:

220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.

Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.

Рэкламны адрзел (017) 328-66-09.

nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:

63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,

632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Мініс

Пакопкі ў рэдакцыі няма магчымасці рэзакваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакада права ўстаўляць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб’явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх назіпацца аўтару не падзяляеца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіта 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №023301/106

ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друку 11.12.2017 у 17.00. Аб’ём 4 друку. арукуны. Тыраж 25 020 экз. Заказ № 4633.